

20 vuotta muotoja MUOVAten

MUOVA

VÄSYNYT MUTTA ONNELLINEN

Näin voisi kuvata eilisen avajaispäivän jälkeisiä tuntemuksia. Olo on kuin maratonin juosseella urheilijalla, joka on onnistumisen eteen tehnyt pitkäjänteistä työtä kuukausia. Välillä tie on ollut kivinen, mutta ajatus todeksi eletystä unelmasta on kannustanut eteenpäin. Tässä tapauksessa kuukaudet ovat muuttuneet vuosiksi, mutta palkinto - muotoilukeskuksen saaminen Pohjanmaalle - on ollut sitäkin arvokkaampi.

Eilen pitkä odotus vihdoinkin palkittiin, kun lähes sata kutsuvierasta saapui tummenevan illan turvin juhlistamaan Muovan vihkiäisiä. Myös lehdistön edustajia oli paikalla runsaasti, ja ymmärtäähän tuon, eihän Taideteollinen korkeakoulu aivan joka päivä avaa sivupistettä Vaasaan.

Muovan valoisa ja avara tila sai vierailta vuoloita kehuja. Kunnia kuuluuukin insinööri Keijo Ullakolle, arkkitehti Franz Klemetzille ja Leena Laaksolle, jotka ovat onnistuneet taikomaan inspiroivan tilan Palosaaren yrityskeskukseen ylimpään kerrokseen. Huoneiden ilme on kevyt ja konstailematon, vailla tavanomaisia ratkaisuja. Vallalla olevasta pröystäilevästä ruotsinlaiva-tyylistä ei näy jälkeäkään, ja hillityn elegantit tilat puhuvat hienosti hiljaista kieltä muotoilun käytön puolesta.

Kiitosta sateli illan aikana myös monille muille. Taideteollisen korkeakoulun rehtori Yrjö Sotamaa onnitteli Vaasan kaupunkia etevistä, idearikkaista ja aikaansaavista johtajista. Suomalaisen muotoilun matka pääkaupunkiseudulta maakuntaan oli edennyt nopeasti ja joustavasti. Erityisesti Etelä-Pohjanmaan maakuntaliitto ja sen toiminnanjohtaja Esa Latva-Risku olivat tehneet aktiivista työtä muotoilukeskuksen ajamisesta Vaasaan. Onneksi hankkeen kohdalle oli osunut paljon myötäistä tuulta.

Avajaistilaisuudessa keskusteltiin erityisesti teollisesta kulttuurista. Odotukset tuntuivat kaikilla olevan myönteiset, vaikka paikalle saapunut kulttuuriministeri Anna-Liisa Piipari painottikin puheessaan muotoilun aseman olevan suomalaisessa teollisuudessa edelleen luvattoman heikko. Teollisen muotoilun merkitystä ei olla vieläkään sisäistetty, minkä ministeri arveli johtuvan teollisen kulttuurimme nuoresta iästä ja nousukasmaisuudesta. Erityisen huono tilanne näyttää olevan täällä Vaasan läänissä, jossa alueen pienistä ja keskisuurista yrityksistä vain 11 prosenttia käyttää teollisen muotoilijan osaamista hyväkseen.

Muovan toivotaankin jatkossa lisäävän muotoilun ja teollisuuden välistä yhteistyötä. Toiminnan on tarkoitus keskittyä erityisesti huonekaluteollisuuteen, joka on viime vuosina joutunut kilpailemaan yhä kovemmin ulkomaisten tuotteiden kanssa myös kotimaisilla markkinoilla. Tästä syystä on elintärkeää, että tuotteet suunnitellaan korkeatasoisiksi, vaikka ne pysyisivätkin maan rajojen sisäpuolella. Kun kansainvälisyys lisääntyy, muotoilun merkitys kasvaa, eikä Suomella ole varaa jäädä muotoilun kehityksensä. Siksi myös Pohjanmaan isäntien olisi syytä tähyillä lakeuksien yli ja seurata maailman menoa omaa aluettaan laajemmin.

Kunnon pohjalaisissa pidoissa on aina mukana ripaus draamaa, eikä perinne katkennut näidenkään juhlien kohdalla. Tällä kertaa ongelmia ei tosin aiheutunut kuokkavieraista, vaan Muovan katolle sytytettyistä tervapadoista, jotka roihusivat iloisesti uuden muotoilukeskuksen kunniaksi valaisten koko tienoon. Taivaalle lyöneet lieskat saivat kuitenkin huolestuneen ohikulkijan soittamaan palokunnalle, joka kaahasi paikalle pillit soiden juuri, kun kulttuuriministeri piti puhettaan. Näin saatiin kuin varkain onnistuneelle illalle varsin jännittävä huipennus!

PALUU ARKEEN

Vaikka avajaisrumba on nyt ohi, Muovan toiminnalle asetetut tavoitteet pitävät kiireisinä jatkossakin. Muova aikoo kantaa oman kortensa kekoon ja osallistua läänin kehittämiseen järjestämällä alan koulutusta, pyrittämällä tutkimustoimintaa, pitämällä näyttelyitä sekä tarjoamalla muotoilupalveluita. Varsinkin täydennyskoulutukseen halutaan panostaa, sillä Pohjanmaalla ei aikaisemmin ole ollut alan jatkokoulutautumisen mahdollista. Enää ei oppia janoavien tarvitsisi kuitenkaan suunnistaa etelään, onhan Muovan takana Taideteollinen korkeakoulu, ja sen lähdes 400 opettajan asiantuntemus.

Onneksi Muovassa on jo hyvissä ajoin ryhdytty muokkaamaan maaperää kursitoiminnalle, kiitos kekseliään ja sitkeän toiminnanjohtajan Marketta Miettisen. Kevään koulutustapahtumista on jo sovittu, ja ensimmäinen pitempi järjestetään elokuussa. Kurssi on ilmainen, ja se on tarkoitettu läänissä toimiville huonekalualan yrittäjille, suunnittelijoille sekä puusepille tai sellaisiksi aikoville. Kurssilla perehdytään tuotesuunnitteluun ja markkinointiin, lopuksi tehdään opintomatka Milanoon.

Muovan järjestämä koulutus pyritään laatimaan juuri Vaasan läänin elinkeinoelämän sopivaksi. Toimintaa onkin suunniteltu erityisesti Länsi-Suomen taloudellisen tutkimuslaitoksen tekemän selvityksen pohjalta. Raportti osoitti, että pohjalaisissa yrityksissä on runsaasti kasvu- ja kehityspotentialia, jonka teollinen muotoilu voisi valjastaa entistä tehokkaammin käyttöön. Tätä kulttuuriministerikin toivoi kannustaen alueen yrityksiä rohkeasti käyttämään muotoilukeskuksen tarjoamia palveluita hyväkseen. Hän totesi pohjalaisen yritteliäisyyden saavan Muovasta vielä hyvän yhteistyökumppanin.

Ministerin väittämää ei käy kieltäminen. Täytyy vain toivoa, etteivät avajaisissa lausutut kauniit sanat jää pelkän puheen tasolle. Tämä oli hyvä alku, mutta paljon haasteita on vielä edessä.

88

Keskiviikko 12. tammikuuta

KOTIMAISET KODINKALUSTEET OVAT ROSKAA

Muovan ensimmäiselle huonekalukurssille ilmoittautui ainoastaan kahdeksan yritystä, vaikka kurssi sisälsi jopa maksuttoman opintomatkan Milanoon. Vasta Muovan yhteydenotto alueen sataan yritykseen toi kurssin kiintiön täyteen. Koska näyttää siltä, etteivät huonekalualan yritykset olleet vielä valmiita yhteistyöhän, on markkinointiin päätetty tänä vuonna panostaa tosissaan.

Onneksi sisustusarkkitehti Kari Asikaisen valinta Muovan huonekalusuunnittelun professoriksi on saanut monet alan yrittäjät kiinnostuneina nostelemaan kulmiaan. Onhan Asikainen alansa huippu ja maan ensimmäisen huonekalusuunnittelun professuurin nappaaminen Vaasaan saavutus jo sinänsä. Aiheesta onkin kirjoitettu vilkkaasti alueen sanomalehdissä, mikä on tuonut Muovalle ja sen toiminnalle runsaasti arvokasta näkyvyyttä.

Viime aikoina puhelimet ovat kuitenkin laulaneet tiuhaan täällä Muovassa hieman toisenlaisesta syystä. Lauantain Ilta-Sanomissa julkaistu tuoreen professorimme haastattelu tuntuu nimittäin nostattaneen ilmoille aikamoisen myrskyn. Jutussa Asikainen toteaa kotimaisten kodinkalusteiden olevan roskaa. Suomalaiset ostavat yhä enemmän tuontikalusteita, joiden osuus on jo lähes puolet koko huonekalujen vähittäismyynnistä. Asikainen uskoo tämän johtuvan suomalaisten kodinkalusteiden huonosta laadusta ja kehnosta suunnittelusta.

Yrityksillä menee toki hyvin nyt, kun suomalaiset ostavat huonekaluja enemmän kuin koskaan. Asikainen kysyy kuitenkin aiheellisesti, kauanko kehitys jatkuu suotuisana, jos tuotekehitykseen ei panosteta ja ideat nappaata messuilta sekä kilpailevilta yrityksiltä. Erityisesti pohjalaisella huonekaluteollisuudella voisi olla kaikki edellytykset nousta kansainväliselle tasolle, mikäli suunnitteluun vain panostettaisiin niin, että se toimisi kitkattomassa yhteistyössä tuotannon ja markkinoinnin kanssa.

Asikainen ei varmasti ole ajatuksineen yksin. Monia on puhuttanut suomalaisen huonekaluteollisuuden viimeaikainen taso. Alan jämhätäneisyydestä kertoo jo pelkästään se, että valmistajat pitävät tutkimuksen mukaan hintaa yhä parhaimpina kilpailuvallina. Todellisuudessa suomalaiset tuotteet eivät kuitenkaan voi kilpailla hinnalla ulkomaisten tuotteiden kanssa.

Paitsi markkinoiden kansainvälistyminen, myös suomalaisen arvomaailman käymistila on luonut teollisuudelle muospaineita. Enää ei hankita sitä, mitä naapurilla on, vaan sitä, mitä naapurilla ei varmasti ole. Kotimainen arkkitehtuuri on kuitenkin jämhätännyt funktionalismiin, vaikka postmodernismin kaudella kaivattaisiin yksilöllisiä, erikoisia ja jännittäviä huonekaluja. Suomessa eletään yhä modernismin konsensusessa ja muotoilun instituutiot haluavat ylläpitää yksilöllisten sekä niukkaillmeisen suomalaisen muotoilun kuvaa. Kokeelliset irtiotot ammutaan alas, eikä monellakaan muotoilijalla ole rohkeutta lähteä haastamaan "hyvää" muotoilua vaalivan vartion näkemyksiä suomalaiselle muotoilulle sopivasta luonteesta.

Tulevaisuudessa puhdas suomalaisuus ei kuitenkaan riitä, vaan olisi löydettävä uusi kansallinen identiteetti ja ilmaisutapa, joka puhuttelee myös kansainvälistä yleisöä. On siis turha haikailla takaisin Tapiovaaran ja Wirkkalan aikoihin ja yrittää ammentaa inspiraatiota suomalaisen muotoilun kultta-ajoilta. Nyt kaivataan uutta, omaperäistä ja laadukasta huonekalusuunnittelua, ja tätä myös Asikainen lausunnossaan peräänkuulutti.

Valitettavasti Asikaisen antama haastattelu ei varmasti ole paras mahdollinen Muovan ja alueen yritysten välisen yhteistyön edistäjä. Ensimmäisen muotoilupalveluprojektin, SK Tuotteelle suunnitellun lattiakaivonkannen reitityksen jälkeen, on toimeksiantopuolella ollut jo muutenkin hiljaista.

Toisaalta muotoilun käytön heikko omaksuminen ei ole ongelma ainoastaan Pohjanmaalla. Muotoilua ei osata hyödyntää riittävästi muuallakaan maassa. Onneksi viime aikoina on tehty monia siirtoja tämän asian korjaamiseksi. Esimerkiksi Design Forumiksi nimensä muuttanut Taideteollisuusyhdistys on ottanut toimintansa tavoitteeksi muotoilun ja teollisuuden välisen yhteistyön edistämisen. Kauppa- ja teollisuusministeriön yrityspalvelun alaisuuteen on puolestaan perustettu muotoiluasiamiehen virka, jotta muotoilun ja teollisuuden välillä olisi luonteva sillanrakentaja. Tänä vuonna järjestettiin myös ensimmäinen kansainvälinen design management -konferenssi, jonka yhteydessä julistettiin kilpailu muotoilujohtamisen palkinnosta. Kisan avulla yrityksiä halutaan kannustaa ottamaan muotoilu toimintansa lähtökohdaksi.

Kari Asikainen:

"Nyt esitellään julkisuudessa "erikoisia" ja "persoonallisia" tuotteita, joista opettajani Kaj Franck olisi sanonnut että: 'viekkää tikulla pihalle!'"

89

Maanantai 4. syyskuuta

MUOVALLE TUNNUSTUSTA

Hyviä uutisia! Vaasan läänin taidetoimikunta on myöntänyt Muovalle tämän vuoden kulttuuripalkinnon merkittävästä kulttuuriteosta. Raati totesi "Muovan esitelleen taideteollisuutta virkeästi ja luovasti aina koruista huonekaluihin ja alueellisista töistä valtakunnallisiin merkkiteoksiin". Muova on aidosti kiitollinen saamastaan tunnustuksesta, sillä töitä näyttelytoiminnan eteen on tehty hiekkä säästämättä ja palkinto kannustaa jatkamaan samaan malliin.

Tähän mennessä Muovan ilmatilat ovat tarjonneet kodin yli 20 muotoilunäyttelylle. Näyttelyt ovat vaihtuneet lähes kuukausittain, ja ne ovat löytäneet hyvin kohderyhmänsä eli opiskelijat, yrittäjät sekä suunnittelijat. Viime vuonna kävijöitä oli vieraskirjasta laskettuna yli 4000 ja sesonkiaikana näyttelyihin on tutustunut jopa yli 100 vierasta viikossa. Monipuolinen tarjonta on hellinnyt varsinkin kulttuuriharrastajien mieltä, mutta toivon mukaan myös jokunen ensikertalainen on uskaltanut Muovassa piipahtamaan.

Näyttelyt ovat tehneet kotimaista muotoilua tunnetuksi Pohjanmaalla, jota on perinteisesti pidetty muotoilun periferiana. Näyttelyiden ansiosta on kuitenkin paitsi muotoilu myös Muova näkynyt säännöllisesti paikallislehtien palstoilla. Toimittajat ovat ahkerasti käyneet tutustumassa tarjontaan ja ruotineet esillä olleiden töiden tasoa kulttuurisivuilla.

Tähän mennessä Muovan näyttelyissä on painottunut muotoilun taideteollinen puoli. Se, että muotoilu mielletään vain 50-luvun triennaalien kaltaiseksi lasi-, keramiikka- ja tekstiilitaiteeksi, ei kuitenkaan ole pelkästään positiivinen asia. Jatkossa aiotaankin tuoda myös teollista muotoilua enemmän esiin, jotta elinkeinoelämän edustajat näkisivät, miten muotoilun käytöstä voi olla konkreettista hyötyä jokaiselle yritykselle.

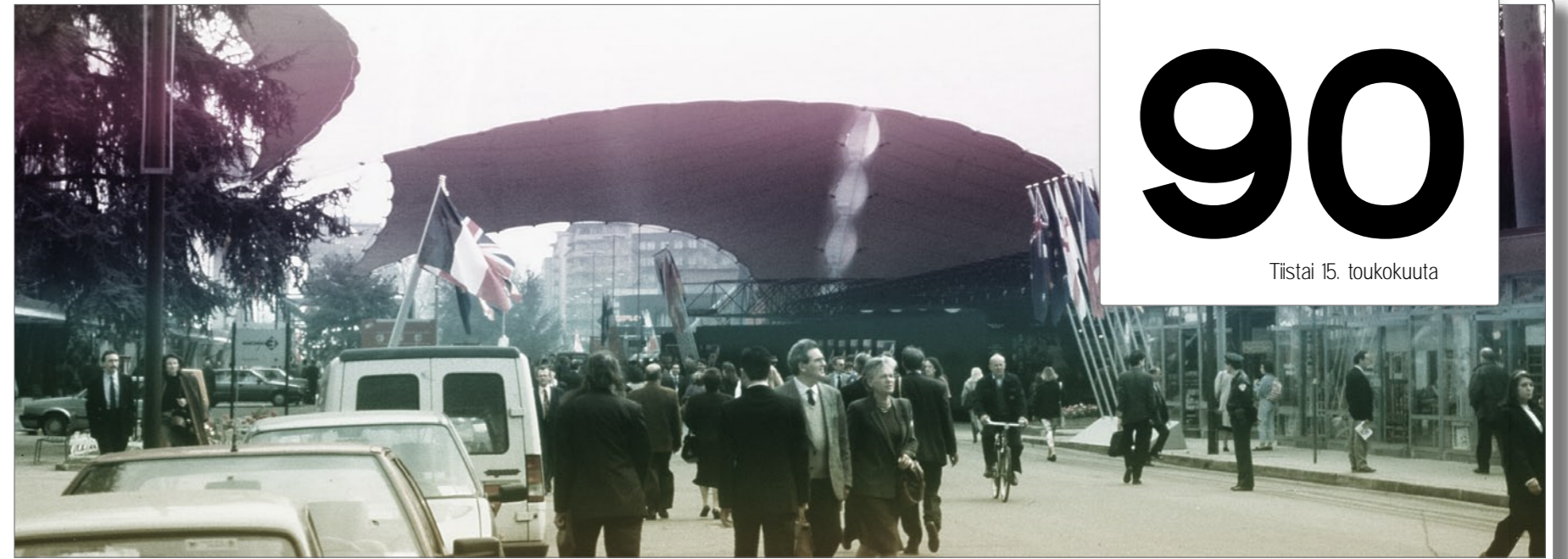
Muovaa ja muotoilua on näyttelyiden lisäksi tehty tutuksi myös muulla tiedotustoiminnalla. Professori Asikainen on pitänyt luentoja ja valmisteltuja puheenvuoroja useissa erilaisissa tapahtumissa. Myös tiedotustilaisuuksia on järjestetty näyttelyiden ja seminaarien yhteydessä.

Eniten viime aikoina muovalaisia on kuitenkin työllistänyt MÖÖPELI '90 -tapahtuman yhteydessä järjestettävä huonekalusuunnittelukilpailu. Muova on hoitanut kisan ideoinnin ja toimii nyt kilpailukansliana. Tänä vuonna kilpailussa on haluttu korostaa erityisesti töiden muotoilullista puolta ja vertailupohjaksi on otettu kansainvälinen taso viimeaikaisten vienti- ja tuontipaineiden takia.

Parhaiksi arvioidut työt pääsevät näytteille Milanon ensi kevään huonekalumessuille. Kansainvälinen näkyvyys tuntuu kiinnostavan, sillä tähän mennessä tuoteuutuuksia on saapunut arvioitavaksi jo yli 60 kappaletta. Kilpailun tulokset julkistetaan MÖÖPELI-näyttelyn avajaisien yhteydessä Kurikassa.

Se, että kilpailuun osallistuvat huonekalut joutuvat kestämään kansainvälisen vertailun, on tuomariston tekemä erittäin tarpeellinen periaatepäätös. Onhan viimeistään tämä vuosi osoittanut, ettei talouskasvu jatku ikuisesti, ja pakottanut näkemään, miten ulkomaankaupan muutokset vaikuttavat väistämättä myös pienempien suomalaisyritysten arkeen. Jotta suomalaisella huonekalulla olisi kysyntää myös tulevaisuudessa, on muotoiluun jatkossa satsattava tosissaan. Hinta ei ole ollut enää pitkään aikaan huonekalujen tärkein ostokriteeri. Koska nyt tarvitaan kipeästi nimenomaan vientiin kelpaavia tuotteita, on suunnittelun lähtökohtana oltava kansainvälinen muutokieli sekä kuluttajista lähtevät arvot. Toivottavasti kilpailu auttaa suunnittelijoita näkemään tämän nyt, kun korjausliike on vielä tehtävissä.

MILANO

90

Tiistai 15. toukokuuta

LAMA

91

"Tällä hetkellä koko maa elää syvän laman kourissa. Suomi on ajautunut historiansa pahimpaan talouskriisiin."

JUHLAVUOSI LAMAN VARJOSSA

Tällä hetkellä koko maa elää syvän laman kourissa. Suomi on ajautunut historiansa pahimpaan talouskriisiin. Yrityksiä ajautuu konkurssiin, tuotantoa supistetaan ja jo ennestään takkuillut vienti on romahtanut totaalisesti Neuvostoliiton hajoamisen myötä.

Olosuhteet eivät todellakaan ole parhaat mahdolliset taideteollisuuden 300-vuotisjuhlille. Myös taideteollinen koulutus täyttää tänä vuonna 120 vuotta ja taideteollisuusliitto Ornamo juhlii 80-vuotista taivaltaan. Tällaisena aikana on vähintäänkin haastavaa kannustaa elinkeinoelämää satsaamaan muotoiluun, kun monissa yrityksissä elintärkeidenkin toimintojen ylläpitäminen on vaikeaa. Siitä huolimatta on juhluvuonna haluttu panostaa muotoilun arvon esiintuomiseen.

Lähes 30 galleriassa ympäri Suomen on merkkipuotta kunnioitettu esittelemällä yhteensä sadan muotoilijan ja taidekäsityöläisen töitä. Näyttelyissä on haluttu antaa puheenvuoro erityisesti nuorille kyyville, jotka eivät laman takia ole saaneet tilaisuutta näyttää, mihin uusi muotoilijasukupolvi oikein pystyy.

Suomalaista nykymuotoilua on jo pitkään syytetty uusien ideoiden puutteesta. Monet muotoilijat kulkevat tuttuja ja turvallisia polkuja, jotka vanhat konkarit ovat hyväksi havainneet. Selkeissä ja puhtaisissa linjoissa pitäytyminen sekä ergonomisuuden ja käytännöllisyyden äärimmäinen korostaminen on kuitenkin johtanut yllätyksettömyyteen. Suomalainen muotoilu on tylsää. Nyt nuorilla muotoilijoilla on kuitenkin mahdollisuus todistaa tämä väite vääräksi.

Näyttelyiden lisäksi on juhluvuonna järjestetty lukuisia kansainvälisiä muotoilukonferensseja, julkaistu useita alaa tutuksi tekeviä kirjahankkeita sekä palkittu yrityksiä hyvästä muotoilujohtamisesta. Kaikkea juhluvuoden toimintaa on kuitenkin varjostanut talouden alakulo, joka on koetellut pahiten juuri taiteen piirissä elävää toimintaa.

Myös Muovassa on vuosi ollut rahallisesti ja erityisesti henkilöstöresurssien kannalta ongelmallinen, suoraan sanottuna kurja. Toiminnanjohtaja Marketta Miettinen joutui lopettamaan työnsä kesäkuun alussa rahan puutteen vuoksi. Loppuvuoden Muovaa onkin pyöritetty kolmen henkilön voimin, mikä on johtanut muun muassa siihen, että professori on joutunut olemaan lähes täysipäiväinen byrokraatti.

Tähän mennessä Muovan päätoiminta-alueita ovat olleet näyttelyt sekä tuotesuunnittelu- ja asiantuntijatoiminta. Näyttelyiden pystytys- ja purkutöissä on kuitenkin ollut ongelmia pienestä henkilökuntamäärästä johtuen, eivätkä jurvalaiset opiskelijatkaan ole aina ehtineet apuun. Eniten resurssien puutteesta on kärsinyt täydennyskoulutus-toiminta ja monia kursseja on jouduttu perumaan osallistujakadon vuoksi. Onneksi metallialan yrittäjille järjestetty tuotesuunnittelun kehittämiskurssi oli kuitenkin piristävä poikkeus. Sen kiintiö täytyi nopeasti ja opetuksen antiin oltiin erittäin tyytyväisiä. Vastaavanlaista toimintaa toivottiin Muovalta jatkossakin.

Lamasta huolimatta Muova on saanut myös muotoilutoimeksiantoja vähintäänkin tyydyttävästi. Varsinaisten tuotesuunnittelutöiden lisäksi graafisen suunnittelun tarve on selvästi lisääntynyt. Eniten on kuitenkin ilahduttanut yhteistyön käynnistyminen eteläpohjalaisen huonekaluteollisuuden kanssa. Nämä yhteistyöesimerkit johtavat toivottavasti vielä mittaviin lisätilauksiin, kunhan pahin lama ensin hellittää.

Paitsi Muova myös Taideteollinen korkeakoulu on suunnannut katseet tulevaan ja tehnyt merkittäviä koulutuksen täydentämiseen liittyviä satsauksia. Parin vuoden takaisen design management -konferenssin jälkeen syntyi idea Muotoilujohtamisen instituutista. Tänä vuonna suunnitelmat konkretisoituivat, kun Taideteollisen korkeakoulun yhteyteen perustettu instituutti aloitti toimintansa ja kansainvälinen Design Leadership -koulutusohjelma käynnistyi ensimmäisenä korkeatasoisena muotoilujohtamisen opintokokonaisuutena koko maailmassa. Tämän lisäksi korkeakoulu lanseerasi yritysjohtajalle tarkoitetun Design management -ohjelman. Ei muotoilujohtamista toki ole ohitettu Muovassakaan. Sen merkityksestä kävi kertomassa Artekin toimitusjohtaja Esa Kolehmainen.

MUOTOILUPALVELUIDEN ESIINMARSSI

Tämä vuosi on ollut Muovan ensimmäinen itsenäisenä tulosvastuullisena laitoksena, ja on ollut ilo huomata, että vuoden aikana muotoilupalvelu on ollut menestyksekkäin Muovan toiminnan sektoreista sekä taloudelliselta tuotoltaan että tasoltaan. Eurocomfortille suunniteltu lasten turvaistuin valittiin Pro Finnish Design -kilpailun palkintosarjaan. Katettu yleisperäkärä puolestaan pyydettiin Design Forumin suomalaista muotoilua esittelevän pysyvän näyttelyn kokoelmiin.

Muotoilupalvelun henkilökunta on tuotesuunnittelun lisäksi avustanut yrityksiä rahoitus- ja patenttihakemusten laatimisessa, esitteiden tekemisessä, messuosastojen suunnittelussa ja rakentamisessa sekä mallien ja muottien valmistuksessa. Asiakkaiden puolesta on myös otettu osaa kilpailuihin sekä laadittu lehtiartikkeleita. Ei siis ihme, että muotoilupalvelun asiakkaat ovat olleet toimintaan erittäin tyytyväisiä. Muotoilupalvelu tuottaakin tänä vuonna ensimmäistä kertaa ylijäämää.

Muotoilupuolella on ollut riittävästi toimeksiantoja varsinkin teollisen muotoilun ja huonekalusuunnittelun osalta. Pääasiassa muotoilutehtävät ovat liittyneet työvoimaministeriön rahoittaman viiden kunnan - Jurvan, Ilmajoen, Kauhajoen, Kurikan ja Teuvan - huonekalualan kehittämisprojektiin, joka kestää aina vuoden 1994 alkuun saakka.

Projektille on asetettu tavoitteeksi kansainvälisen tason saavuttaminen muotoilussa, tuotannossa ja markkinoinnissa sekä tuotettavuuden parantaminen yritysten välisen yhteistyön avulla. Hanke on massiivinen ja muotoilupuolelle kaivataankin lisävoimia, sillä projektiin osallistuu yli 200 yritystä Suupohjan alueelta. Vaasan työvoimapiiri tukee projektia maksamalla kymmenelle yritykselle puolet tehtävän mallistosuunnittelun kustannuksista.

Muova täytti tänä vuonna viisi vuotta ja kaiken kaikkiaan toiminnan kehitys on ollut nousujohteista. Sen on mahdollistanut ammattitaitoinen ja alueen tunteva henkilökunta, muotoilutoiminnoista vastaava arvostettu huonekalusuunnittelun professori sekä erinomaisesti toimivat yhteiskuntasuhteet. Muovan sijainti sekä erityisesti sen johtajan kansainvälinen arvostus ovat luoneet hyvät edellytykset kotimaan ulkopuolisillekin kontakteille. Ainoastaan täydennyskoulutustoiminta on ollut vähäistä, ja sitä on vaivannut umpimähkäisyys. Jatkossa koulutus olisikin suunnattava vain muotoilupalveluiden ja kehityshankkeiden yhteydessä ilmeneviin tarpeisiin.

Vaikka Muovan tulevaisuus näyttää valoisalta, menee suomalaisella muotoilulla vielä yleisesti ottaen varsin huonosti. Paineet kehitysbudjettien leikkaamiseen tuntuvat olevan kovat siitäkkin huolimatta, että tuotekehityksestä nipistetty markka saattaa vaarantaa koko yrityksen tulevaisuuden. Yrittäjien tulisikin ymmärtää, että vain jatkuvalla kehitystyöllä tuotteet säilyvät kilpailukykyisinä, ja siten ne kelpaavat myös vientiin. Jos muotoilulle annetaan mahdollisuus, se voisi omalta osaltaan olla kiskomassa koko valtakuntaa laman suosta. Suomessa on kyllä kansainvälisestikin katsottuna huippuluokan muotoilijoita, teollisuudella ja yrityksillä tuntuu vain puuttuvan rohkeutta käyttää heidän osaamista hyväkseen.

MUOVASSA PAIKATAAN KOULUTUKSEN PUUTTEITA

Koska muotoilun tila ja tulevaisuus on näyttänyt viime aikoina melko synkältä, on Kauppa- ja teollisuusministeriö asettanut muotoilun strategiatoimikunnan laatimaan kehittämissuunnitelman, jonka tarkoituksena on nostaa muotoilun tasoa ja lisätä sen käyttöä teollisuudessa. Toimikunnan mietinnöstä ilmeni, ettei Taideteollisen korkeakoulun opetukseen oltu täysin tyytyväisiä. Opetus ei ole pystynyt vastaamaan riittävän nopeasti muuttuvan teollisuuden tarpeisiin. Nuorille muotoilijan aluille ei ole opetettu sellaisia taitoja, joita todellinen työelämä tarvitsee.

Korkeasuhdanteen aikana ei koulutuksen puutteita oltu kuitenkaan huomattu, ja vasta lama nosti ne esiin. Jotta muotoilijat eivät tällä suurtyöttömyyden aikakaudella valmistuisi suoraan kortistoon, on muotoilukoulutuksen jatkossa uudistuttava. Koulutuksessa tulisi panostaa erityisesti markkinointitaidon ja koko yrityksen strategisen näkemyksen kehittämiseen. Muotoilijoiden on entistä tehokkaammin osattava markkinoida itseään ja osaamistaan, mikäli mielivät työllistyä alalle.

Taideteollinen korkeakoulu on tarttunut haasteeseen ja tarjoaa osittaisena ratkaisuna ongelmaan teollisen huonekalusuunnittelun Master of Arts -tutkintoa, joka tullaan toteuttamaan Vaasassa. Se, että Muova saa järjestettäväkseen MA-tasoisin koulutusohjelman, on iso luottamuksen osoitus Taideteollisen korkeakoulun johdolta. Rehtori Yrjö Sotamaa antoiikin Muovalle tunnustusta toteamalla muotoilukeskuksen sijainnin, tilojen ja opettajavoimien tarjoavan emokorkeakoulua paremmat edellytykset tutkinnon suorittamiseen.

Teollisen huonekalusuunnittelun MA-tutkintoa on suunniteltu yhdessä Taideteollisen korkeakoulun sisustus- ja huonekalusuunnittelun laitoksen kanssa. Koulutus aloitetaan Muovassa jo tänä syksynä, ja sen on tarkoitus kestää kaksi vuotta. Koulutusohjelma koostuu harjoitustöistä.

Koulutuksen tavoitteena on antaa hyvät valmiudet teollisesti sekä pien- että suursarjoissa toteutettavien huonekalujen suunnitteluun. Opetuksessa painotetaan muotoilijan taitoa nähdä markkinoinnin ja tuotantorakenteen merkitys suunnittelutyössä. Erityisesti toivotaan, että koulutuksen myötä muotoilijan kyky tehdä yhteistyö pk-teollisuuden kanssa harjaantuu. Tarkoituksena on siis opettaa juuri sitä osaamista, mikä on aikaisemmin muotoilijoilta puuttunut.

Haku koulutukseen on parhaillaan käynnissä. Pyrkijöiltä edellytetään pohjakoulutuksena vähintään 120 opintoviikkoa ja valinta tehdään työnäytteiden perusteella. Karsinta on tiukkaa, sillä ainoastaan kuudella onnellisella on mahdollisuus tulla valituksi.

Seuraavana kahtena vuonna Muovan opetustoiminta tulee pyörimään pitkälti koulutusohjelman ympärillä. Tämä on varmasti hyvä ratkaisu, sillä tarjoamalla juuri omassa erikoisosaamisessa pitäytyvää opetusta, Muova erottautuu selkeästi kilpailijoistaan. On tärkeää, että koulutus on kilpailukykyistä ja oikein kohdistettua, sillä Muova ei suinkaan ole ainut yrittäjäkoulutukseen erikoistunut yliopistoyksikkö Pohjanmaalla.

Jyrki Järvinen:

"Alkuperäinen visio oli, että Muova voisi palvella Pohjanmaan runsasta puu- ja huonekaluteollisuutta, jossa muotoilua ei oltu juurikaan totuttu käyttämään. Myöhemmin kuitenkin kävi ilmi, että muuta teollisuutta, kuten metalli- muovi- ja teknologiateollisuutta oli alueella paljon enemmän ja alan yrityksissä oltiin muotoilusta myös kiinnostuneita."

DIGITAALINEN VALLANKUMOUS

Nopeasti kehittyvä tietotekniikka muokkaa tällä hetkellä voimakkaasti yhteiskuntamme rakenteita ja myös muotoilijoita on viime aikoina puhuttanut digitaalisen teknologian mukana tuomat muutokset. Kun vielä 50-luvulla suomalaisen muotoilun maine perustui pitkälti käsillä tekemisen taitoon ja työstettävän materiaalin tuntemiseen, suunnittelee nyky-muotoilija uusia tuotteita tietokoneen avulla kolmiulotteisesti mallintaan.

Uudet suunnitteluvälineet ovat tehneet tuotekehityksestä tehokkaampaa ja edullisempää. Jopa aiemmin mahdottomina pidetyt tuotteet ovat nyt toteutettavissa, mikä on kannustanut muotoilijoita huimiinkin hahmotelmiin. Computer Aided Design on mullistanut koko visualisoinnin ja uusi teknologia on muuttanut paitsi muotoilijan työtavan myös tuotantoprosessin. Tietokoneteknologian sovellutusten hallinta alkaa olla keskeistä jo jokaiselle muotoilijalle.

Digitalisoituminen monipuolistaa myös muotoilijoiden työnkuvaa. Tietotekniikka kaipaa uudenlaista muotoilua ja informaatiodesignista povataan muotoilun uutta suurtyöllistäjää. Informaation tai käyttöliittymien suunnittelua ei aikaisemmin ole nähty designkysymyksenä. Nyt se on kuitenkin siirtymässä muotoilijoiden työksi.

Ihmisen ja koneen välisen vuorovaikutuksen hahmottaminen on kuitenkin haasteellista, ja muotoilun alalla yleisesti ottaen vielä varsin riittämätöntä. Suunnittelijoiden tulisi kuitenkin muistaa, että vaikka varsinainen työ on uutta, on suunnittelun lähtökohta pysynyt samana. Tyytyväinen käyttäjä on tavoitteena ihmisen ja tietokoneenkin välistä kanssakäymistä suunniteltaessa, ja se on myös tuotteen menestymisen kannalta elintärkeää.

Taideteollinen korkeakoulu on ollut etunenässä soveltamassa uutta teknologiaa suomalaisen tiedeyhteisön käyttöön. Virtuaalinen kuvankäsittely ja kolmiulotteinen prototyypin mallintaminen ovat olleet osa opiskelijan arkipäivää jo

pitkään. Korkeakoulun yhteyteen on myös syntynyt Medialaboratorio, joka keskittyy uuden median opetukseen ja tutkimukseen.

Tietotekniikan ja digitalisoitumisen vaikutus on näkynyt Muovassakin. Kauan kaivattu CAD-laitteisto saatiin hankittua pari vuotta sitten ja muotoilijat ovat omaksuneet sen käytön nopeasti. Laitteisto on helpottanut ja nopeuttanut muotoilijoiden työtä huomattavasti. Jotta uudesta teknikasta saataisiin kaikki mahdollinen hyöty irti, on Muovassa mietitty kannattaisiko uutta osaamista tarjota asiantuntijapalveluna myös muille.

Se jää kuitenkin nähtäväksi, tuoko digitalisoituminen Muovan henkilökunnalle täysin uudenlaisia töitä. Ainakin vielä toistaiseksi toimeksiannot ovat olleet perinteisiä suunnittelu- ja konsultointitöitä.

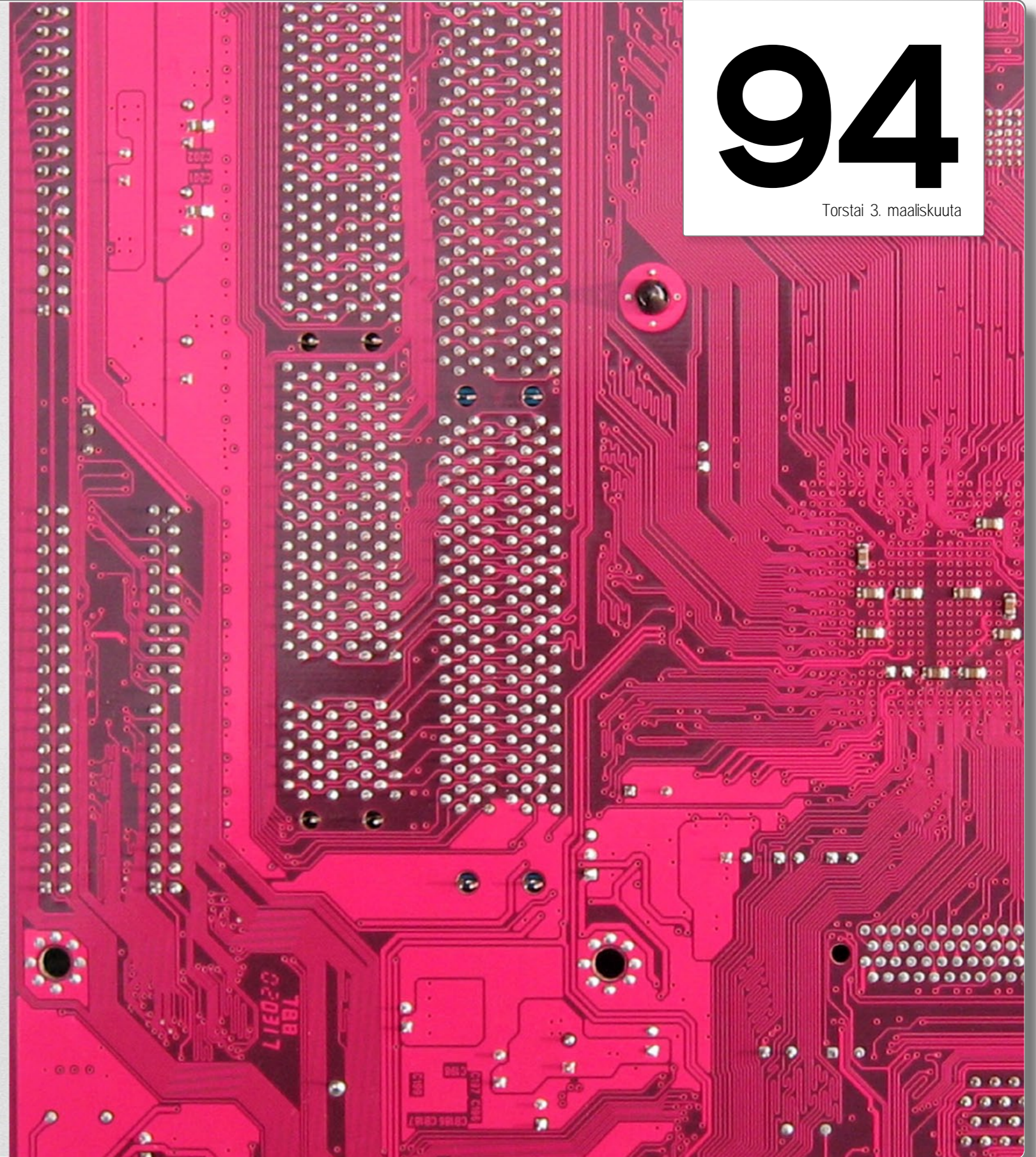
Jouni Leino:

"Käytännöllinen on kaunista. Vanha voi olla kaunista. Poikkeava voi olla kaunista. Mallima on avoin."

01010101

94

Torstai 3. maaliskuuta

KASVUN AIKA

Muovassa on viime aikoina puhaltaneet muutoksen tuulet. Kari Asikainen jätti professuurin viiden vuoden jälkeen ja siirtyi kohti uusia haasteita. Asikaisen jäljijäljissä jatkoi sisustusarkkitehti Jouni Leino tämän vuoden syyskuuhun saakka. Nyt Muovan ruoriin on tarttunut muotoilija Ari Salonen, jolla on selkeä käsitys siitä, mihin suuntaan muotoilukeskuksen toimintaa ollaan seuraavien vuosien aikana viemässä.

Ensimmäiseksi uusi johtaja lähti tunnustelemaan maaperää käyden tervehtimässä Muovan jokaista yhteistyökumppania, liki sataa yritystä. Tämän jälkeen Salonen totesi, että vaikka Muova on ehtinyt vuosien varrella luoda runsaasti kontakteja alueen elinkeinoelämän vaikuttajiin, myös kehittymisen varaa on. Tähän saakka yhteistyötä on tehty pienellä budjetilla ja matalalla profiililla. Nyt Muovan tavoitteena on toiminnan kasvattaminen ja entistä suurempien toimeksiantojen hankkiminen.

Salonen uskoo, että Muovan imagonkin kannalta on tärkeää päästä näyttämään, mitä hieman suuremmalla panostuksella tuotekehitykseen voidaan saada aikaan. Koska yhteistyö huonekaluteollisuuden kanssa ei vielä ole käynnistynyt toivotulla tavalla, tulee tuottavia kuvioita lähteä hakemaan myös muilta aloilta, kuten konepajateollisuudesta. ABB:lle suunniteltu väänin oli jo liike oikeaan suuntaan, sillä muotoilija sai olla projektissa mukana alusta alkaen, mikä loi hyvät edellytykset onnistumiselle. Tuote täyttikin sille asetetut lukuisat tekniset vaatimukset, ja nyt muovalaisen Juha Vaurion suunnittelemaa kahvaa veivaa koko ABB-konsernin väki ympäri maapallon.

Salosen johtajakauden tavoitteena on myös kehittää Muovan tutkimustoimintaa. Tulevaisuudessa Muova voisi olla enemmän keskustyyppinen organisaatio, joka paitsi välittää tietoa, myös itse tuottaa sitä. Viime vuonna Muova ottikin jo osaa tutkimushankkeeseen, jossa kartoitettiin suomalaisen huonekalutuotantoon soveltuvia puulajeja, ja tämän tyyppisiä projekteja aiotaan jatkossa toteuttaa lisää.

Muovan toiminta laajenee myös fyysisesti, kun muotoilukeskus avaa ensi vuoden alussa sivutoimipisteen Kokkolaan. Koska Muova on toiminut Vaasassa kahdeksan vuotta yritysten hyväksi, nyt on aika tuoda palveluja myös paikalliselle tasolle. Maakunnasta on jo pitkään kuulunut toiveita, että muotoilukeskuksen toiminta näkyisi konkreettisemmin myös kaupungin ulkopuolella. Aloite sivutoimipisteen perustamiseen tulikin Kokkolan kaupungin omalta väeltä.

Toimipisteen tarkoituksena on palvella Keski-Pohjanmaan ja Kokkolan seudun yrityksiä muotoiluasioissa. Palvelut kattavat koko muotoilun osaamisalueen teollisesta muotoilusta sisustussuunnitteluun. Toiveena on edistää alueen yritysten kilpailukykyä olemalla kokonaisvaltaisesti mukana tuotekehitys- ja yritysneuvottelussa alusta alkaen. Toimipistettä lähtee vetämään muotoilija Renita Niemi, jonka ensimmäisenä tehtävänä on kartoittaa Kokkolan talousalueen tarpeet. Sen jälkeen annetaan apua näyttelyiden, kurssien ja koulutuksen keinoin.

Ari Salonen:

"Muotoilun käyttö on muuttunut todella paljon viime vuosina. 80-luvulla piti kertoa mitä muotoilu on. 90-luvulla todisteltiin sen lisäarvoa ja soveltuvuutta myös pk-yrityksille. 2000-luvulla muotoilijoita on yhtäkkiä paljon ja työkalut ovat tehneet muotoilusta arkivaraa. Nyt fokuksena on toisaalta muotoilun entistäkin strategisempi ja tehokkaampi käyttö ja toisaalta muotoilun arkipäiväistyminen."

VIRTU TUOTTAA HUONEKALUTEOLLISUUTEEN UUTTA VIRTAA

Talouselämän asiantuntijat jaksavat edelleen uskoa, että 1990-luvulla muotoilulla tulee olemaan vielä valtava tilaus. Hyviä tuotteita on enemmän tarjolla kuin ihmiset tarvitsevat. Tällaisessa markkinatilanteessa on yritysten luotava uusia kilpailukeinoja, joista yksi tulisi selvitysten mukaan olemaan muotoilu.

Muotoilun läpimurron toteutuminen vaatii kuitenkin muotoilijoilta uudenlaisia asennetta. Verkostoitumisen jalo taito sekä yhteistyökyky muiden ammattiryhmien kanssa nousevat entistäkin tärkeämmiksi. Uusi teknologia haastaa muotoilijat ja muuttaa heidän työnkuvaansa, joten myös perinteisen muotoilun parissa työskentelevien olisi opittava uusia taitoja. Muotoilijan täytyy olla entistä valppaampana ja aistia nopeasti kuluttajien arvoissa tapahtuvat muutokset.

Ainakin vielä tällä hetkellä tilastot puhuvat kuitenkin karua kieltä erityisesti nuorten muotoilijoiden tilanteesta. Taideteollisesta korkeakoulusta paperinsa saaneet ajautuvat tiedekorkeakouluista valmistuvia useammin työttömiksi tai työhön, joka ei vastaa koulutusta. Talouden lama on vienyt nuorilta muotoilijoilta mahdollisuuden päästä työskentelemään teollisuuden parissa. Asian korjaamiseksi on päätetty ryhtyä järjestämään vuosittaista Nuorten Forum -näyttelyä. Tavoitteena on tehdä nuoret kyvyt tunnetuksi paitsi suuren yleisön myös valmistajien keskuudessa. Vaikka nuoret saavat näyttelyn avulla paremmin tötään esille, se ei pelköstään riitä.

Varsinkin huonekaluteollisuuteen kohdistuu paineita, jotka vaativat koulutukselta jatkuvaa uudistumista. Alan opiskelijoiden osaamista olisikin jatkossa kartutettava sellaisilla opinnoilla, joista olisi hyötyä jatkuvasti muuttuvassa ja mutkistuvassa suunnittelutyössä.

Nämä haasteet mielessä pitäen on Muova lähtenyt kehittämään yhdessä alueen muiden oppilaitosten kanssa uutta innovatiivista koulutusverkostoa, Virtua. Virtun tavoitteena on tuottaa Suomeen satapäinen huonekalualan kehittämisestä kiinnostunut kaarti, jonka osaamisesta hyötyvät erityisesti pohjalaiset kalusteyritykset. Toiveena on, että uudella koulutuksella huonekalualalle saadaan monitaitoisia ja yhteistyökykyisiä nuoria, joilla on valmistamisen jälkeen tarvittavat valmiudet siirtyä työelämään. Koulutusprojekti kestää kolme vuotta ja jokaisena lukuvuonna mukaan valitaan 40 opiskelijaa kuudesta eri oppilaitoksesta.

Virtun avulla aiotaan todistaa, että muotoilija, insinööri ja markkinoija voivat toden totta elää sovussa keskenään, sillä tarkoitus on harjoitella yhteistyötä olosuhteissa, joissa pahimpia liike-elämän iskuja voidaan pehmentää. Tyypillisestihän yrityselämässä ammattilaisten välillä syntyy kitkaa, kun insinöörit ja markkinointi-ihmiset haluavat pitäytyä muotoilijoiden mielestä tylsissä ratkaisuisa niiden nopeuteen ja edullisuuteen vedoten. Virtussa kompromissien tekemistä harjoitellaan tiimeissä, joissa tuleva muotoilija, insinööri ja ekonomi työskentelevät yhdessä, aivan kuten todellisessa työelämässä. »

KÄSITYÖN TALO
HANTVERKETS HUS
HOUSE OF CRAFTS

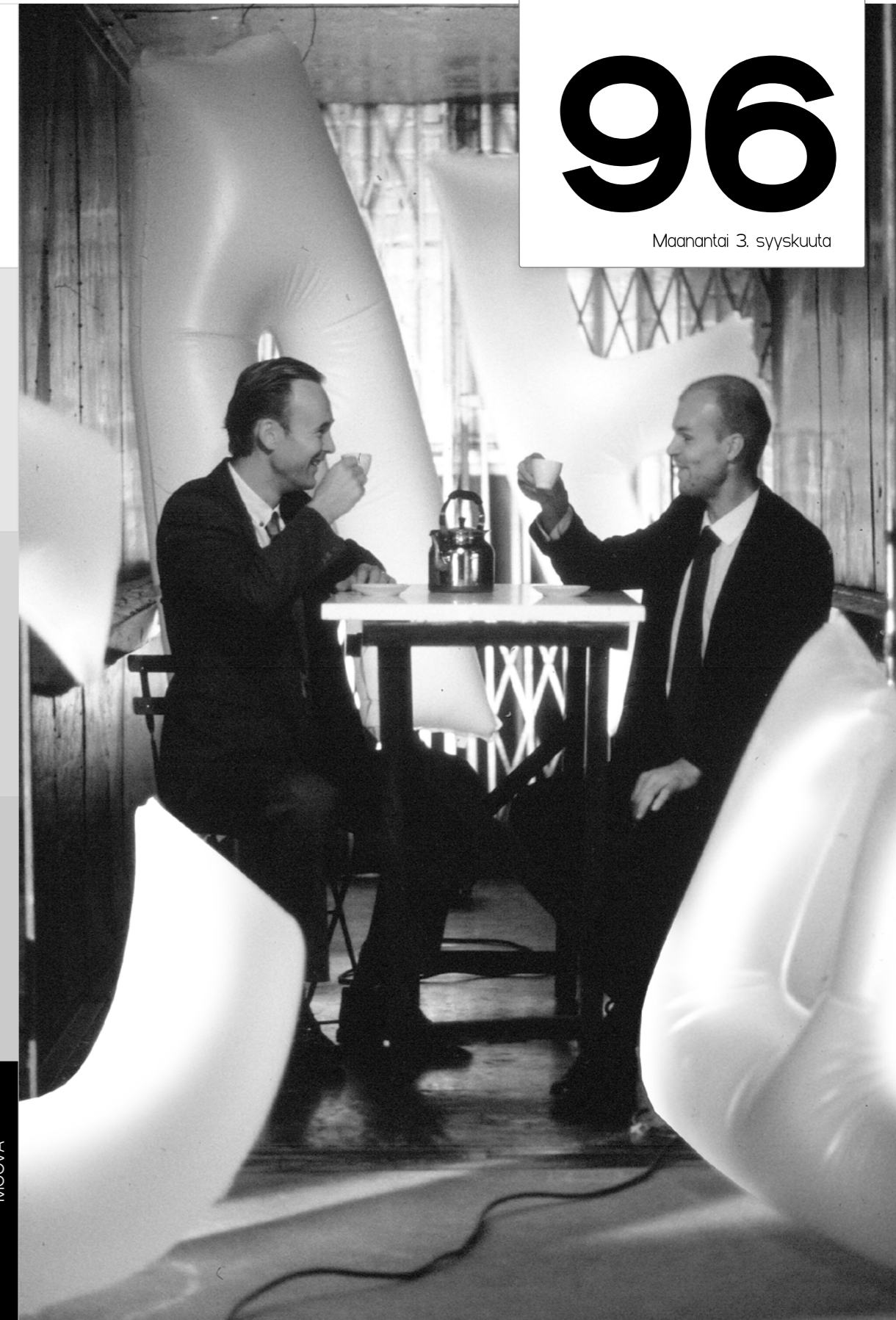

"Muotoilun avulla saimme aikaan menestystuotteen."

96

Maanantai 3. syyskuuta

CAFÉ
MUOVA

Tiimeissä kehitetään huonekalukonsepteja siten, että muotoiluopiskelijat pääsevät vastaamaan muotoilusta, markkinointia opiskelevat markkinoinnista ja tulevat insinöörit tuotannon suunnittelusta ja testauksesta. Näin toimimalla saadaan kehitettyä "virtuaalitehdas", jossa voidaan todenmukaisissa laboratorio-oloissa simuloida kaikki yrityksen normaalit toiminnot.

Poikkiteollisuuden lisäksi koulutusprojektissa on mullistavaa se, että Virtuaalitehtaan sisäinen kommunikaatio perustuu Internetiin. Virtuaalitehdas hyödyntää uutta teknologiaa myös perustamalla nettiin yhteisen tietopankin, josta löytyy muun muassa alan tutkimusaineistoa, opetusmateriaalia sekä ajan tasalla oleva yritysrekisteri. Virtuaalitehtaan koulutuskonsepti on ainutlaatuinen, eikä vastaavanlaista taida löytyä mistään muualta maailmasta.

Paitsi koulutuksen myös muotoilupalveluiden puolella on koettu tänä vuonna onnistumisen kokemuksia. Muova on selvästi vakiinnuttanut asemansa muotoilupalveluiden tarjoajana ja yritykset osaavat jo itsenäisesti ottaa yhteyttä Muovaan apua tarvitessaan. Erittäin voitokas muotoiluprojekti on ollut Mikael Nygårdin käsityötaidoille suunnittelema plakkilyhty, josta onkin kehitymässä varsinainen menestystuote. Innoituksensa se on ammentanut 1700-luvulta, jolloin naiset pitivät lyhtyä kirkossa hameen alla lämmikkeenä. Vanha lyhtymalli olisi kuitenkin sellaisenaan tullut liian kalliiksi, ja tästä syystä Muova kutsuttiin apuun. Nyt tämä uudelleen muotoiltu hameenlämmitin on löytänyt tiensä ihmisten sydämiin ja valaisee tuhansia koteja ympäri Suomen.

VACON

MUOTOILUJOHTAMISEN OPINTOKOKONAISUUS ALKAA

Muovassa on suunniteltu viime keväästä lähtien aivan uutta, muotoilujohtamisen perusopinnoista koostuvaa opintokokonaisuutta. Kurssipaketin tarkoituksena on täyttää koulutuksessa ollut aukko ja tarjota muotoilun perustieto helposti kaikille muotoilusta kiinnostuneille opiskelijoiden taustaan katsomatta.

Koulutusta lähdettiin ideoimaan varsin puhtaalta pöydältä. Alusta asti oli kuitenkin selvää, että muotoilujohtamisen opinnoista tehtäisiin houkutteleva kokonaisuus, jolle olisi tilausta muidenkin kuin muotoilijoiden keskuudessa. Jotta opintokokonaisuuden äärelle löytäisivät taustaltaan erilaiset ihmiset, päätettiin opetus järjestää Avoimen yliopiston kautta.

Ensimmäiset kurssit ovat jo alkaneet ja kiinnostus opintokokonaisuutta kohtaan tuntuu olevan suurta ympäri Suomen. Niin yritykset kuin eri alojen opiskelijat ovat lähteneet innolla mukaan, eikä ihme, eihän mitään vastaavanlaista ole tarjolla missään muualla. Opintokokonaisuus järjestetään Vaasan lisäksi myös Helsingissä Taideteollisen korkeakoulun avoimessa korkeakoulussa ja osa kursseista toteutetaan etäopetuslaitteiden avulla samanaikaisesti molemmissa kaupungeissa.

Paitsi koulutuksessa myös Muovan muotoilupalvelun toiminnassa on painottunut tänä vuonna design management ajattelu, jonka pohjalta on toteutettu useita yrityskuva- ja tuotekehityshankkeita. Projektit ovat olleet sisällöllisesti ja laajuudeltaan erittäin mielenkiintoisia. Toimeksiantoja on ollut siinä määrin, että ajoittain on kärsitty jopa kapasiteettipulasta, ja kun keväällä järjestettiin Pro Finnish Design -näyttelyn yhteydessä seminaari aiheesta "Muotoilun käyttö kilpailukyvyyn edistäjänä", oli tulijoita enemmän, mitä tiloihin voitiin sijoittaa. Tuntuukin siltä, että pikkuhiljaa kansalle alkaa valjeta muotoilun merkitys niin teollisen tuotannon, kaupan kuin kannattavuudenkin kannalta.

Muotoilujohtaminen oli näkyvästi esillä myös Muovan omalla, Nuorten Forum '97 -näyttelyä varten suunnitellulla osastolla, jossa vieraat saattoivat tutustua muotoilujohtamisen tarjoamiin mahdollisuuksiin yrityskuvan kehittäjänä. Muova rakensi näyttelyä varten design management automaatin, Visual Identity I.O:n, joka kyseli vierailta heidän mieltymyksistään, käsityksistään ja mielipiteistään. Lopuksi kone tulosti käyttäjälle käyntikortin esimerkkinä uudesta visuaalisesta identiteetistä. Nyt näyttely on lähtenyt kiertämään maailmaa, parhaillaan se on Japanissa.

Jos Nuorten Forum oli Muovalle tämän vuoden merkittävin julkinen tapahtuma, on se suomalaisen muotoilun kannalta ollut Milanon huonekalumessut. Mukana oli runsaasti nuoria suomalaisia näyttelleasettajia, jotka pärjäsivät kovassa kilpailussa erinomaisesti. Nuorten muotoilijoiden kokeelliset huonekalut saivat messuilla laajaa huomiota osakseen ja myös kansainvälinen lehdistö noteerasi ne. Kysyntää ja odotuksia suomalaiselle muotoilulle tuntuukin nyt olevan rutkasti. Suomi on jälleen kiinnostava muotoilumaa ulkomaisestakin näkökulmasta katsottuna.

Suomalaisen muotoilun uuden tulemisen ovat mahdollistaneet mullistukset, jotka ovat muokanneet sekä alan opetusta että harjoitusta viime vuosina uuteen uskoon. Monet uusista suunnittelijoista kuuluvat itse niihin alakulttuureihin, joille he muotoilevat, mikä on tehnyt muotoilusta ennennäkemättömän intiimiä. Kun muotoilu on räätälöity alakulttuurin mittoihin, se on muuttunut iskevämmäksi, nokkelammaksi ja progressiivisemmäksi. Samalla pirstaloituminen ja monen alakulttuurin eläminen rinnakkain on vähentänyt instituutioiden painoarvoa, eikä mikään taho voi enää entiseen tapaan ohjailta tai määritellä hyvää makua.

Koska yksinyrittäminen on usein liian raskasta marginaalisella alalla, ovat nuoret suunnittelijat alkaneet verkostoitua, ja menestyneet designkollektiivit ovat tulossa yksittäisten tähtimuotoilijoiden tilalle. Samalla myös muotoilun alat ovat lähestyneet toisiaan. Nuoret muotoilijat hoitavat usein itse tuotteidensa valmistuksen ja markkinoinnin, joten kompromisseja ei tarvitse tehdä. Myös pitkänlinjan muotoilija- ja yritys-suhteet ovat muuttuneet harvinaisemmiksi, mikä mahdollistaa freelancereina työskenteleville muotoilijoille ilmaisullisen vapauden.

Niin materiaalien, muotojen, värien kuin tekniikoiden kirjo on tällä hetkellä laaja. Suomalainen muotoilu on muuttunut kerta heitolla rajoja rikkovammaksi, leikkisämmäksi ja jännittävämmäksi, eikä tämä ole jäänyt huomaamatta ulkomaillekaan, jossa on noteerattu nimenomaan hyväntuuliset suomalaisesineet. Suomessa hauskuudella on ollut pitkään pinnallinen kaiku, mutta nyt muotoilijat eivät pelkää leikkiä huumorilla tai ironialla. Toki Suomesta löytyy yhä myös vakavaa muotoilua, ja hyvä niin, mutta on hienoa, että on vihdoin uskallettu lähteä kokeilemaan myös toisenlaista lähestymistapaa.

Sami Sykkö:

"Muovalle oli tyypillistä jatkuva muutos ja kehitys."

PAIKKANSA ANSAINNUT

Kaikille samppanjaa ja vahtokarkkeja, Muova nimittäin täyttää tänään pyöreitä, ja sitähän sopii juhlia koko vuoden! Tuntuu uskomattomalta, että jo kymmenen vuotta on kulunut siitä, kun silloinen kulttuuriministeri totesi Muovan avajaisissa muotoilun aseman olevan suomalaisessa teollisuudessa harmillisen heikko. Moni asia on muuttunut noilta ajoilta, moni on säilynyt ennallaan.

Vaikka yritykset ovat jo ymmärtäneet muotoilun arvon, eivät teollisuus ja muotoilijat vieläkaan luota täysin toisiinsa. Muotoilijat suunnittelevat yhä tuotteita, joita ei yksinkertaisesti voida valmistaa. Se, että asiasta on viime aikoina kuitenkin alettu keskustella ketään syyllistämättä, on jo hyvä enne.

Myös Muova on kymmenen vuoden aikana muuttunut. Pikakelaus läpi historian paljastaa, että vielä 80-luvulla Muovassa keskityttiin lähinnä muotoilutietoisuuden lisäämiseen. Muotoilun ilosanomaa vietiin eteenpäin erityisesti näyttelyin, luennoin sekä täydennyskoulutuksen avulla. Tavoitteena oli tehdä Muovaa näkyväksi ja luoda kontakteja alueen oppilaitoksiin sekä yrityksiin. Huonekalusuunnittelun lahjoitusprofessorin saaminen ohjasi toimintaa tietyille toimialalle, mutta kun Muovaan palkattiin muotoilujohtajaksi Jyrki Järvinen, toiminta laajeni myös teollisen muotoilun alueelle. Järvinen aloitti palvelutoiminnan pienistä puitteista ja vähitellen syntyi kasvua.

Viimeisten vuosien aikana Muovan toiminta on jatkanut laajentumistaan. Varsinkin toimeksiantojen koko on kasvanut parantuneiden resurssien myötä Ari Salosen johtajakauden tavoitteiden mukaisesti. Nykyään muotoilupalvelu pysyy pystyssä omillaan.

Vaikka Muovan toiminta on muuttunut, sen keskeinen tavoite on kuitenkin pysynyt samana. Edelleen missiona on teollisuuden kilpailukyvyyn lisääminen Pohjanmaan alueella. Vaikka kymmenen vuoden aikana suuret yritykset ovat jo oppineet käyttämään muotoilua, on pk-kentällä edelleen tekemistä. Juuri tämän unohdetun sektorin eteen haluaa Muova paiskia töitä seuraavinkin vuosina. »

98

Sunnuntai 11. tammikuuta

Muovan syntymäpäiviä juhlitaan koko vuoden. Ohjelman sisältö on suunniteltu siten, että sen avulla esitetään läpileikkaus Muovan toiminnasta sekä valotetaan tulevaa. Muovan ensimmäisessä 10-vuotisjuhlailaisuudessa aiotaankin kiihdyttää maljoja nimenomaan tulevaisuuden kunniaksi. Juhla tullaan suuntaamaan tämän hetkisten sidosryhmille, ja sen yhteydessä järjestettävässä lehdistötilaisuudessa julkaistaan koko vuoden tapahtumakalenteri, johon kuuluu kymmenen erilaista ohjelmanumeroa.

Juhlavuoden tapahtumiin kuuluu muun muassa graafisen suunnittelun kurssi sekä Valoa Vaasaan workshop. Lisäksi julkaistaan Muotoja markkinoille -kirja, joka johdattaa pk-yrityksiä muotoilupalveluiden ostamisen saloihin. Keväällä Muovan näyttelytila muutetaan Muotoilun olohuoneeksi, jonka tarkoitus toimia kohtauspaikkana kaikille muotoilusta kiinnostuneille. Muutokset tiloihin tehtiin tietoisina siitä, että Muovan näyttelytoiminta siirtyy muualle. Vaikka näyttelyt ovat tähän saakka toimineet erinomaisena viestintäkeinona, on niiden ylläpitäminen omin resurssien mahdotonta. Jatkossa Muovan palveluita tullaankin markkinoimaan muiden menetelmien avulla.

Syyskuussa Vaasaan saapuu Suomi muotoilee -näyttely, jossa luodaan katsaus muotoilun tämän hetkisen tilaan. Samoihin aikoihin esitellään luovaa ongelmanratkaisukykyä, kun Uumajan Designhögskolanin ja Taideteollisen korkeakoulun opiskelijat kertovat Vaasa and Umeå Connected by Visions -projektin puitteissa kehitetyistä ideoista, joiden avulla Vaasan ja Uumajan välinen laivaliikenne säilyttäisi elinvoimaisuutensa senkin jälkeen, jos Tax Free -myynti laivoilla lakkaa. Loppuvuonna järjestetään vielä Studia generalia -luentopäivä sekä koko juhlavuoden kruunaavat päättäjäiset. Juhla on suunnattu kaikille, joiden historia kietoutuu tavalla tai toisella yhteen Muovan kanssa. Sekä Taideteollisen korkeakoulun henkilöstöä että muita yhteistyökumppaneita on kutsuttu paikalle. Juhlassa aiotaan palkita kymmenen pohjalaista muotoilutekijää.

YRJÖ

Yrjö Sotamaa:

"Muova on tärkeä osa Aalto-yliopiston toimintaa. Se lisää korkeakoulun toiminnan vaikuttavuutta, luo kontaktipintaa pk-teollisuuteen ja lisää toiminnan resursseja."

99

Keskiviikko 8. syyskuuta

SUVANTOVAIHE

Tämän vuoden aikana on saatu päätökseen neljä merkittävää, monivuotista projektia. Koulutuspuolella on työtunteja kulunut Virtun sekä Vaasa and Umeå Connected by Visions -projektin parissa, muotoilupalvelua on työllistänyt Vacon ja Emendo.

Valitettavasti projektit ovat pitäneet muovalaiset sen verran kiireisinä, ettei tulevan toiminnan suunnitteluun ole juurikaan jäänyt aikaa. Tästä vuodesta onkin muodostumassa edellisiä vuosia rauhallisempi. Toisaalta pieni hengähdystauko voikin olla paikallaan, sillä se antaa aikaa uusien ajatusten työstämiseen. Hiljaisuus voi olla myös merkki siitä, että pinnan alla kytee jotain uutta.

Vaikka Muovassa vuosi on ollut hiljainen, samaa ei voi sanoa suomalaisen muotoilun vuodesta. Tuntuu siltä, että kotimainen muotoilu elää tällä hetkellä murroskauttaan, eikä aikoihin ole Suomessa alaan kiinnitetty niin paljon huomiota kuin nyt. Sitra julkaisi muotoilun nykyistä tilannetta peilaavan tutkimus-sarjan, jonka pohjalta on opetusministeriö valmistellut kansallisen Muotoilu 2005! -ohjelman. Kaiken kruununa muotoilu kirjattiin vielä uuteen hallitusohjelmaan. Vihdoin muotoilu tuntuu kiinnostavan myös rahoittajia ja valtiovaltaa.

Muotoilu 2005! -ohjelman tarkoituksena on parantaa suomalaisen muotoilun laatua ja lisätä muotoilun käyttöä niin, että kymmenen vuoden päästä puolet suomalaisista yrityksistä käyttäisivät muotoilupalveluita. Lisäksi elinkeinoelämälle palveluita tarjoavia muotoilijoita ja kansainvälisillä markkinoilla toimivia muotoilutoimistoja olisi nykyistä enemmän. Tavoitteena on, että vuonna 2005 suomalainen muotoilu on kansallisen tuotantoelämän kilpailukykytekijä sekä osa kansallista innovaatiojärjestelmää. Tämän toteutumisen eteen aiotaan tehdä töitä Muovassakin.

TÄHTÄIMESSÄ KANSAINVÄLISYYS

Näin uudella vuosituhanella on jotenkin helpompi katsoa taakseen. Kymmenen vuotta sitten lintukotona tuntemamme Suomi hajosi ja moni turvallisuuden tunteeseen tuudittautunut joutui maksamaan samaloitumisestaan kovan hinnan. Ruususen unta nukkunut Suomi-neito heräsi liian myöhään huomaamaan, ettei suo, kuokka ja Jussi enää riitä. Olan takaa iskenyt lama kuitenkin pakotti avaamaan silmät. Koska Suomi ei ollut kansainvälisesti kilpailukykyinen maa, oli pakko oppia ja muuttua.

Heikentyneet työskentelymahdollisuudet tekivät pitkään hallaa omaa identiteettiään etsivälle suomalaiselle muotoilulle. Nyt kuitenkin tulevaisuus näyttää taas valoisalta. Nokia on näyttänyt esimerkillään, miten yhdistämällä uudet innovaatiot korkeatasoiseen muotoiluun voi pienestäkin maasta ponnistaa pitkälle. Muotoilun alalle suuntautuu kuitenkin kovia muutosvaatimuksia. Suomalaisyritykset kansainvälistyvät nopeasti ja alan on pysyttävä vauhdissa mukana. Suomalainen muotoilu tarvitsee nyt entisestä loistosta kumpuavien juhlapuheiden sijaan kansainvälisyyden todellista ymmärtämistä.

Myös Muova lähtee uudella vuosituhanella kurkottamaan aktiivisemmin valtakunnan rajojen ulkopuolelle. Jotta Muova pystyisi entistä paremmin edistämään pk-yritysten kilpailukykyä, on tiedostettava alalle kohdistuvat paineet ja kehitettävä asiantuntemusta kansainvälisellä tasolla. Tarvitaan lisää Vaasa and Umeå Connected by Visions -hankkeen kaltaisia yhteistyökuvioita sekä kontakteja myös Pohjoismaiden ulkopuolelta. Onneksi kansainvälistymisen edellytykset ovat hyvät, onhan Vaasa aina ollut kansainvälinen kaupunki ja monet globaalit yritykset pitävät täällä päämajaansa.

Uuden vuosituhanen haasteet ovat varmasti olleet johtoryhmän mielessä heidän valitessaan Muovalle seuraavaa johtajaa. Ensimmäistä kertaa nimetyksi tulikin hakija muotoilupiirien ulkopuolelta. Kauppatieteiden tohtori Satu Lautamäki on selvästi business-orientoinut henkilö, mikä on sekä Muovan nykyisen tilanteen että tulevaisuuden kannalta varmasti vain positiivinen asia. Uuden johtajan johdolla on hyvä lähteä kulkemaan kohti uutta suuntaa..

GLOBAALI

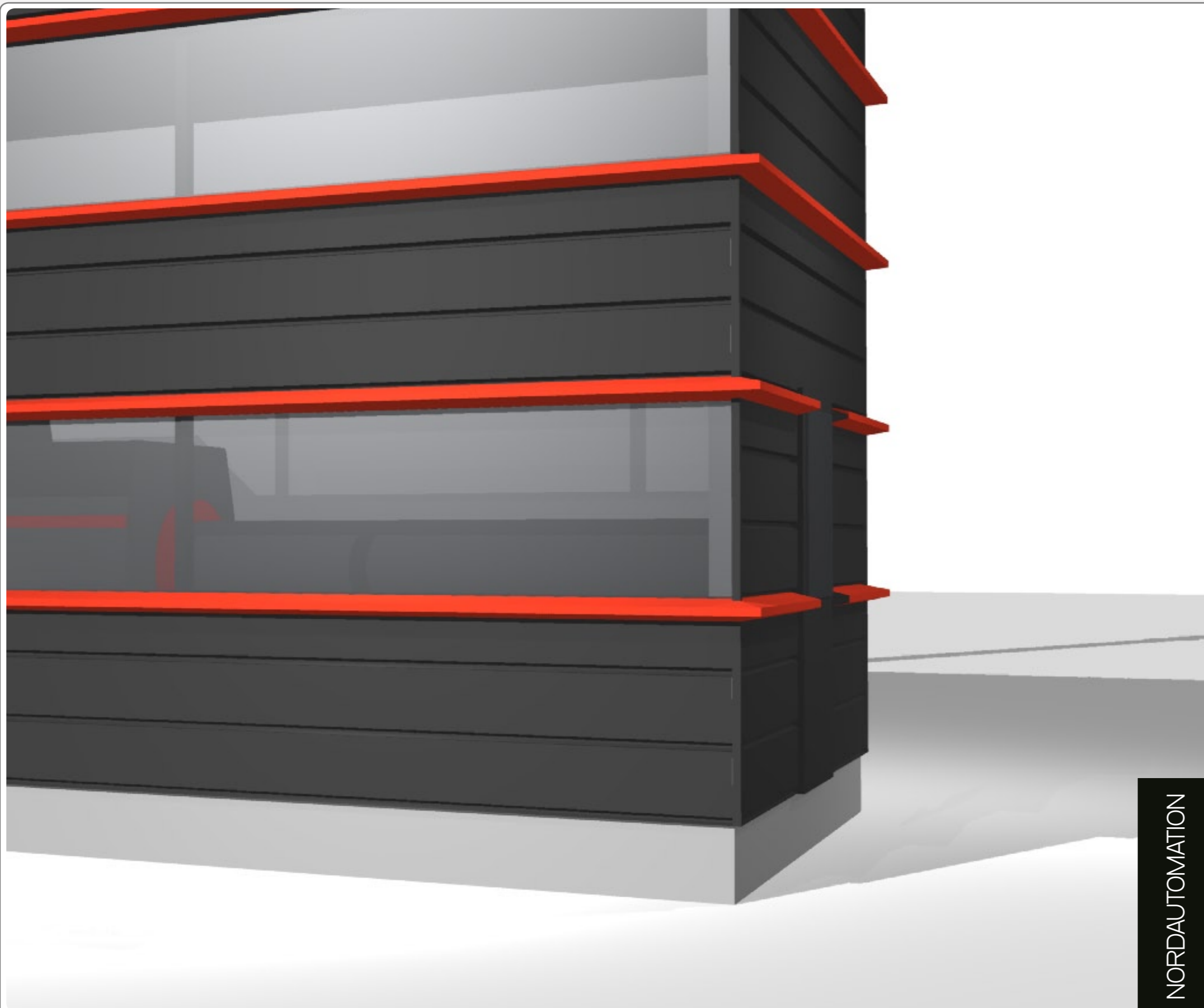
Satu Lautamäki:

"Muova - All You Need is a Design and a Vision."

00

Keskiviikko 22. maaliskuuta

TUTKIMUSTOIMINNAN KEHITTÄMISTÄ

90-luvun loppupuolella Muova profiloitui mittavien yritysprojektien myötä merkittäväksi muotoilutoimistoksi. Samalla kuitenkin Muovan luonne korkeakouluna jäi hyödyntämättä. Jatkossa tutkimustoimintaa aiotaankin kehittää Muovan muotoilupalvelun rinnalla. Muovan roolin toivotaan tulevaisuudessa liittyvän entistä enemmän monialaisten tutkimus- ja kehittämisprojektien hankkeistamiseen ja koordinointiin.

Tähän saakka Muovan tutkimustoiminta on ollut projektilähtöistä tutkimusta. Tutkimusta on tehty vain, mikäli yritys on sellaisen tilannut. Koska Muova palvelee hyvin erilaisia yrityksiä, on tutkimuksen hyödyntäminen projektien välillä jäänyt vähäiseksi. Uuden johtajan myötä nyt lähdetäänkin tavoittelemaan kokonaisvaltaisempaa näkemystä Muovan tutkimuksen roolista. Kehitystoimintaan on saatu avustusta Taideteolliselta korkeakoululta.

Jatkossakin Muovan tutkimus tulee kuitenkin olemaan soveltavaa tutkimusta ja projektit tehdään tiiviissä yhteistyössä yritysten kanssa. Pk-yrityksiä ei siis aiota unohtaa, vaan tarkoituksena on tuoda entistä tehokkaammin uusin asiantuntija- ja tutkimustieto yritysten ulottuville, ja soveltaa sitä käytäntöön.

Muotoilun tutkimus elää tällä hetkellä nousukauttaan myös muualla Suomessa. Koko maassa on tekeillä useita alan tutkimuksia sekä Muotoilu 2005! -teknologiaohjelmaan liittyviä valtiollisia tutkimusohjelmia. Erityisen mullistavaa on ollut se, että muotoilututkimus on vähitellen muuttamassa omien piiriläisten lisäksi muiden alojen asiantuntijoiden työksi. Myös tutkimuskohteet ovat laajentuneet perinteisen taideteollisuuden ja muotoilun ulkopuolelle, oikeastaan kaikkeen teolliseen toimintaan.

Muotoilun tutkimus on kuitenkin alan nuoruudesta johtuen haastavaa. Koska omaa teoriaa ei ole, on alan tutkimuksissa jouduttu turvautumaan muihin tietesiin. Osittain tästä syystä ei alalle ole päässyt muodostumaan koulukuntia, mikä puolestaan on jarruttanut luontevan ja eteenpäin vievän keskustelun syntymistä. Myös akateemisten rutiinien ja tieteen tekemisen standardien omaksuminen ottaa aikansa. Voidaan kuitenkin sanoa, että muotoilututkimus on kulkemassa, varsinkin viimeaikaisten kansallisten ponnistusten ansiosta, kohti oikeaa suuntaa. Toivottavasti Muova seuraa pian perässä.

MUOVAN LABORATORIOSSA IDEAT TESTATAAN OSAAVISSA KÄSISSÄ

Muovassa on yrityksille tehty projekteja laidasta laitaan: muotoiluanalyysseja, konseptisuunnittelua, kehitysprojekteja. Tulevaisuuden kannalta on kuitenkin tärkeää, että Muovassa kehitetään toimintaa, jota kautta yrityksille ja organisaatioille voidaan tarjota kokonaisvaltaista suunnittelua aina rahoituksesta lähtien.

Ajatusta siitä, miten innovatiivisia tuoteideoita päästäisiin analysoimaan poikkitieteellisellä porukalla kysyttiin pitkään. Vähitellen yhdessä Vaasan yliopiston markkinoinnin laitoksen kanssa lähdettiin kehittämään paikkaa, jossa päästäisiin hyödyntämään sekä teknologian, markkinoinnin että muotoilun osaamista. Toimintasuunnitelmaa hiottiin yritysten ja asiantuntijoiden kommenttien pohjalta niin, että se istuisi paremmin pk-yritysten tarpeisiin.

Viime vuoden lopussa päästiin aloittamaan Idealabiksi nimetyn hankkeen ensimmäinen yritysprojekti. Projektin aikana yrityksen käyttökelpoisimmat ideat seulotaan akanoista kuljettamalla ne Idealabin vakioidun arviointi ja testausprosessin läpi.

Lähiaikojen toiminta tuleekin vahvasti pyörimään Idealabin ympärillä. Tärkeä kehityskohde on kuitenkin myös Muovan toinen koepaja, Visual Lab. Visual Labissa kehitetään pk-yritysten kansainvälistä yrityskuvaa käyttäjä- ja konseptitutkimuksen avulla käytännönläheisesti niin, että yritykset saavat konkreettista tukea toimintansa kehittämiseen. Hankkeessa Muova pystyy hyödyntämään kansainvälisiä asiantuntijakontaktejaan sekä luomaan pitkäjänteistä yhteistyöverkostoa kontaktien välille. Mukaan lähteneen kahdeksan yrityksen arviointi alkaa tänä syksynä. Projektin lopuksi yritys palkitaan osallistumisesta ohjeistolla, jonka mukaan omaa tuote- ja yrityskuvaa voidaan lähteä kehittämään.

Vaikka Muovassa onkin viime aikoina keskitytty vahvasti tutkimus- ja kehitystoimintaan, on muotoilupalveluiden projektitilanne pysynyt suhteellisen hyvänä. Oivallisena julkisena referenssinä toimii jatkossa muun muassa Muovan Pohjanmaan museolle toteuttama TerraNova-luonto-osasto, joka avattiin viime toukokuussa. Myös paljon muita menestyksekkäitä muotoiluprojekteja on tehty sekä isoille että pienille yrityksille, joten Muovan perinteistä muotoilupalvelutoimintaa ei ole suinkaan unohdettu.

Terhi Kortesmäki

"Muovassa työskenteleminen oli oikein antoisaa ja mielenkiintoista. Oli inspiroivaa ja välillä haasteellistakin työkennellä eri alan ihmisten kanssa, kuin mitä itse on."

MATKUSTAN YMPÄRI MAAILMAA...

Singapore, Delf, Chicago, Kööpenhamina... Tämä on ollut ennen kaikkea kehittymisen ja kansainvälistymisen vuosi. Yhden jos toisenkin muovalaisen mieli on avartunut, kun yhteistyökumppaneita on haettu ulkomailta. Globaaleiden markkinoiden tuulia on nuuhkittu erilaisissa konferensseissa ja teollisen muotoilun tutkimustoimintaan on tutustuttu hollantilaisessa yliopistossa. Muova on myös ollut mukana italialaisten koordinoimassa huonekalualan oppimateriaalia kehittävässä tutkimusprojektissa sekä skandinaavisessa huippukokouksessa Tanskassa. Matkustelu on ollut hedelmällistä, sillä uusia kontakteja on onnistuttu luomaan ympäri maailman.

Kansainvälisten yhteyksien lisäksi myös yrityskontakteja on nyt enemmän kuin koskaan. Niiden määrä on liki viisinkertaistunut viimeisen viiden vuoden aikana. Samalla suhteet ulkopuolisiin rahoittajiin sekä alueen tutkimuslaitoksiin ja yliopistoihin ovat tiivistyneet, mikä on johtanut tuottaviin yhteistyökuvioihin.

Vielä vuosituhatlupien lopussa Muova toimi muotoilutoimiston kaltaisesti. Muutospaineiden alaisena syntyi kuitenkin tarve lähteä kehittämään Muovan toimintaa asiantuntijakeskuksen suuntaan. Uuden johtajan tavoitteena on ollut nostaa Muovan profiilia Taideteollisen korkeakoulun alaisena yksikkönä, ja tässä on myös onnistuttu. Muovan asema on selvästi kohentunut esimerkiksi tutkimus- ja kehittämisrahoja haettaessa. Tutkimusrahoitus on kymmenkertaistunut aikaisemmasta, joten päätös panostaa tutkimustoiminnan kehittämiseen näyttää todella kannattaneen.

Toiminnan tulokset ovat olleet viime aikoina nousujohteisia tarkastelee niitä miltä kantiilta tahansa. Tällaisena vuonna onkin ollut ilo juhlia Muovan viidettätoista toimintavuotta ja kertoa toiminnan tuloksista sekä tulevaisuuden näkymistä.

Se, että Muova on pystynyt onnistuneesti luomaan nahkansa, on ensisijaisesti uuden ja innovatiivisen henkilöstön ansiota. Ihmiset täydentävät hyvin toisiaan ja jokainen tuo tiimiin jotain niin, että kokonaisuudesta muodostuu enemmän kuin osien summa.

ELKAMO

Janne Pekkala:

"Sen täytyy olla jokin tavara, jonka olemassaolosta en edes tiedä. Varastoni perimmäisen nurkan pahvilaatikon pohjalla saattaa olla nuppineula tai rispaantunut joulukoriste. Pärjäisin hienosti ilmankin."

03

Perjantai 1. elokuuta

LUPA LUOVUUTEEN JA VÄHÄN HULLUUTEENKIN

Luovuuden ja muotoilun merkitys on nousemassa yrityselämässä yhä suurempaan rooliin. Kilpailun kyllästämillä markkinoilla on pakko panostaa tuotekehitykseen, eikä kenelläkään ole vaaraa jättää muotoilun valttikorttia käyttämättä.

Muovassa onkin viime aikoina suunniteltu tilaa, joka tarjoaa yrityksille ja yhteisöille puitteet innovaatiotoiminnan kehittämiseen. Muovan Luova Labra kehitettiin Idealab-hankkeessa kertyneiden kokemusten pohjalta. Se kokoaa luovuutta tukevat menetelmät paikkaan, jossa yritykset ja muut organisaatiot voivat rennon ohjauksen alaisina ideoita, kehittää ja arvioida uusia tuote-, yritys- ja palvelukonsepteja. Muovan luovuutta stimuloiva laboratorio on Suomen maankamaralla ainutlaatuinen.

Labrassa tärkeintä on luoda innovointiin turvallinen ja kannustava ilmapiiri, jotta workshoppeihin osallistuvat uskaltavat assosioida vapaasti. Vasta kun turha vakavuus on unohdettu, pääsevät ajatukset virtaamaan uusille alueille ja tuottamaan ideoita tuoreesta näkökulmasta. Välillä on hyvä sanoa ääneen typerältäkin tuntuvia asioita. Toisinaan niissä nimittäin saattaa kyteä innovaation siemen, jota myöhemmin voidaan lähteä jalostamaan toisin ja kriittisin mielin.

Luovan Labran innoittamina Muovan viestintästrategiaa on tarkennettu niin, että jatkossa alueen yrityksille halutaan kertoa innovatiivisuudesta, riskinottokyvystä ja luovuuden hyödyntämisestä. Pohjanmaan maakuntasuunnitelmassa hyvä innovaatiokyky nostetaan menestymisen avaintekijäksi, ja tätä viestiä teroitetaan myös Muovassa. Visio siitä, että tulevaisuudessa Pohjanmaa elää, kasvaa ja kehittyy maakunnista parhaiten, vaatii alueen ihmisiltä runsaasti luovaa ajattelutaitoa.

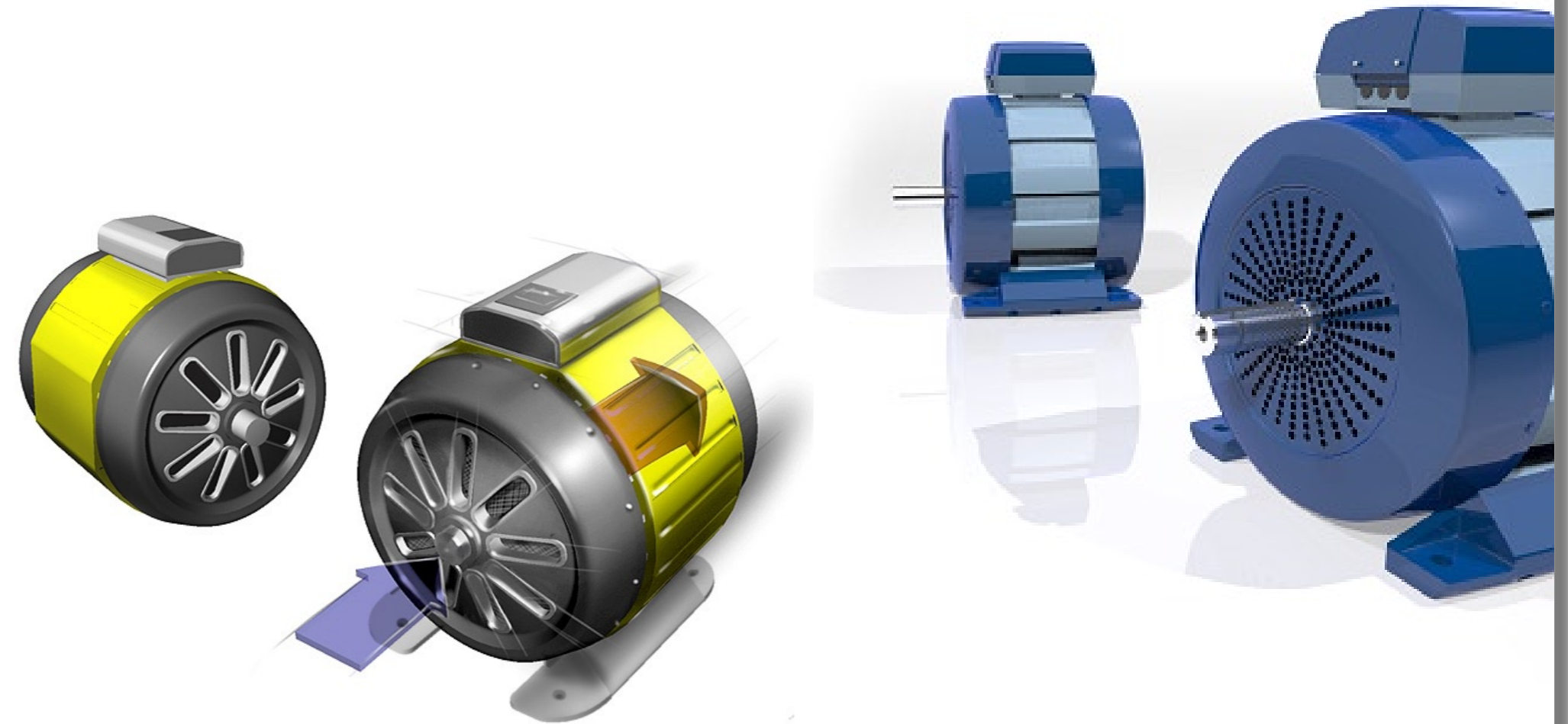
Yhtenä alueen suurimpana haasteena pidetään sitä, miten korkeakoulujen tutkimusosaaminen saataisiin entistä paremmin alueen ja sen yritysten käyttöön. Toiveena on, että jatkossa tutkijat ja opiskelijat voisivat tiiviimmin osallistua yhteiskunnan ja pk-yritysten innovaatiotoimintaan. Ainakin Muovassa haasteeseen on jo vastattu paitsi Luovan Laboratorion myös tutkimuksen ja seminaarien kautta.

Jo tänä vuonna Muova on ehtinyt järjestää pk-yrityksille ja muille yhteistyökumppaneille kaksi brandi- ja innovaatioseminaaria. Lisäksi Muova ohjasi Luovuus ja koulutus -workshopin, jossa yhdessä Vaasan kaupungin kanssa pohdittiin luovuuden hyödyntämiseen liittyvien jatkotoimenpiteiden kehittämistä. Tulossa on vielä kaksipäiväinen huippuseminaari Trendstorming, jonka kohderyhmänä on yritykset sekä muotoilun, tuotekehityksen ja markkinoinnin asiantuntijat.

Ajatuksena on, että Muova voisi jatkossakin toimia muotoilun ja muiden alojen kohtaamispaikkana. Alueen vetovoimaisuuden parantamiseksi yhteistyökumppaneiden kanssa onkin suunniteltu monitieteistä projektia, jonka visiona on, että tulevaisuudessa Muova on uuden ajan luova keskus, Scandinavian Crossdesign Centre. Keskukseen toimintakonsepti voitaisiin monistaa muihin Pohjoismaihin, jolloin Muova toimisi tiiviissä yhteistyössä eri maissa sijaitsevien keskustusten kanssa.

04

Torstai 14. lokakuuta

ROTEX

MUOTOILUN JUHLAA

Kulunut vuosi on ollut kansallinen Muotoilun vuosi. Ensimmäistä kertaa koko ala on paiskinut töitä tehdäkseen muotoilua tutummaksi tavallisille ihmisille. Muotoilusta on haluttu tehdä osa arkipäivää, joka näkyy kaikkialla. Muotoilua markkinoidaan valtakunnallisella mediakampanjalla sekä sadoilla erilaisilla tapahtumilla. Ohjelmatarjonta on runsasta eri puolella Suomea koostuen tapahtumista, joissa kaikki halukkaat pääsevät tutustumaan muotoiluun, alan ammattilaisiin, koulutukseen, tutkimukseen ja muotoilua hyödyntäviin yrityksiin.

Muotoilun vuosi päättää Muotoilu 2005! -teknologiaohjelman, jonka tavoitteena oli edistää muotoilun avulla Suomen kilpailukykyä ja hyvinvointia. Muova sai alueen ainoana korkeakouluyksikkönä Tekesin tutkimusrahoitusta, ja osallistui näin teknologiaohjelmaan Markkinaorientoitunut muotoilu -hankkeellaan.

Muutenkin Muova on ollut yksi merkittävimmistä muotoilupoliittista koulutusohjelmaa toteuttavista organisaatioista. Toimiihan Muova korkeakoulujen ja yrityselämän yhteen tuojana, ja jo pelkästään tämän vuoden aikana muovalaiset ovat olleet yhteydessä reiluun 200 pk-yritykseen niin puhelimitse, sähköpostitse kuin yritysvierailuin. Yritysten tarpeiden selvittämiseksi on tehty kaksi tutkimusta ja elinkeinoelämän edustajille on järjestetty useita workshopeja sekä seminaareja. Muova on esiintynyt 20 yritys-koulutustilaisuudessa ja laittanut liikkeelle monia Tekesin osarahoittamia TUPAS-projekteja sekä kymmenittäin muita yritysten kehittämistä ja kilpailukykyä tukevia muotoiluprojekteja.

Tämän kaiken lisäksi Avoimessa yliopistossa on vuodesta 1997 lähtien järjestetty Muotoilujohtamisen koulutusohjelmaa. Se on yksi harvoista Avoimen yliopiston opintokokonaisuuksista, joka on kiinnostanut opiskelijoita vuosi vuoden jälkeen. Ohjelmaa onkin uudistettu tasaisin väliajoin ja se on pysynyt erinomaisesti ajan muutoksissa mukana. Kiiteltä opintokokonaisuus on hyvä osoitus siitä, että Muova on pystynyt saavuttamaan myös yhteiskunnallisia tavoitteita, joita sen toiminnalle on asetettu.

05

Tiistai 20. joulukuuta

YHDISTYMISTÄ, UUDISTUMISTA JA KANSAINVÄLISIÄ KUVIOITA

Tänä vuonna Muova on aloittanut toimintansa Taideteollisen korkeakoulun ja Vaasan yliopiston yhteisenä yksikkönä. Korkeakoulujen tavoitteena on lähteä jalostamaan muotoilukeskuksesta luovan osaamisen huippuyksikköä. Muovan osaaminen on viime aikoina monipuolistunut ja tarkoituksena on nyt suunnata toimintaa sinne, missä potentiaalia ja kasvumahdollisuuksia on.

Vaasan yliopiston ja Muovan välisestä yhteistyöstä hyötyvät molemmat. Kun Muovan innovatiivisuus yhdistyy yliopiston monitieteellisyteen, pystyvät molemmat vastaamaan paremmin tutkimuksen ja koulutuksen haasteisiin. Vaasan yliopisto on jo aikaisempien projektien yhteydessä osoittanut olevansa hyvä yhteistyökumppani.

Jatkossa Muova panostaa markkinointilähtöisyyteen, teolliseen muotoiluun ja luovuuteen. Näiden kautta on tarkoitus sitoutua erityisesti älytekniikan, digitaalisen median ja energia-alan kehittämiseen. Suunnitteilla onkin jo kaksi uutta kansainvälistä tutkimusprojektia.

Muova on pystynyt kehittämään myös kansainvälistä tutkimusverkostoaan, ja tällä hetkellä kansainvälisten yhteistyösuhteiden määrä on huipussaan. Viime vuonna toteutettiin Uumajan Designhögskolanin ja Delftin yliopiston kanssa Tekesin rahoittama ProVision-tutkimusprojekti, jossa selvitettiin, mitä pk-yritykset voivat oppia tuotevisiöinnin avulla. Yritysten käyttöön tuotiin merkittävä kansainvälinen tutkija- ja opiskelijaverkosto. Projekti saikin erinomaiset arviot sekä mukaan lähteneiltä yrityksiltä että ulkopuolisilta asiantuntijoilta.

Kansainvälistä yhteistyötä on tehty viime vuodesta lähtien myös viiden EU-maan kanssa E-Craft Idea Tutor -projektissa. Muova johtaa tätä kaksivuotista hanketta, jonka aikana kehitetään ja testataan luova e-oppimisympäristö toisen asteen käsityöalan opiskelijoille ja opettajille. Tavoitteena on, että jatkossa perinteinen ammatti voidaan tarjota opiskelijoille nykyaikaisessa ja tuoreessa paketissa. Rahoituksen myöntämisperusteissa Muovan hanketta keuhuttiin innovatiiviseksi ja yrittäjyyttä sekä sähköistä oppimista edistäväksi. Lisäksi Muova aikoo järjestää vielä tänä vuonna kaksi kansainvälistä tutkimusseminaaria, ChangeDesignin kesäkuussa sekä Creative Workshop -päivän elokuussa.

Kansainvälisyys on nähty suomalaisen muotoilun heikkoutena, mutta ainakaan Muovaa ei voi kansainvälisyyden puutteesta moittia. Toisaalta myös suomalaisen muotoilu on kulkemassa vauhdilla kohti oikeaa suuntaa. Yhä useammat muotoilijat tekevät töitä ulkomailla ja suuntaavat mallistonsa kansainvälisille markkinoille. Syynä tähän ei välttämättä ole pelkkä näytönhalu, vaan myös maamme muotoiluvetoisen teollisuuden pienuus.

On myös herätelty ajatusta, että suomalainen muotoilu brändättäisiin kansainvälisille markkinoille kotimaisen musiikin tavoin, jonka läpimurto ulkomailla on ollut pitkälti onnistuneen promootion ansiota. Aallon ja Wirkkalan luomat tuotteet pitäisi kuitenkin unohtaa ja mennä ulkomaille luottamalla uusien tekijöiden osaamiseen. Design Forum onkin käynnistänyt suomalaisen muotoilun uudistamiseen tähtäävän hankkeen, jonka on suunnitellut ruotsalainen mainostoyritys. Saa nähdä mitä suomalaisesta muotoilusta saadaan irti ruotsalaisissa käsissä.

06

Maanantai 10. huhtikuuta

Ekeri

"Manualen som vi fick i samband med Visual projektet har varit i flitig användning och skisserna på framtida produkter som gjordes av Provisual teamet har väckt uppmärksamhet i branschen och bland andra intressegrupper knutna till Ekeri."

PARISI

INNOVAATIOT HAUSSA

Haluaisitko tietää paljonko kauppalaskusi tuotteiden valmistukseen on käytetty energiaa? Entä miltä kuulostaisi sähköä televisioon syöttävä kuntopyörä? Voiko muotoilun avulla säästää energiaa?

Viime aikoina tiedotusvälineissä on keskusteltu paljon energian säästämisestä. Ilmastonmuutos sekä ympäristön pahoinvointi puhuttavat kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla ja teollisuudelta vaaditaan päästöjen pienentämisen lisäksi energiankulutuksen vähentämistä. Samalla kuitenkin kotitalouksien energiankulutuksen merkitystä on vähätelty, vaikka todellisuudessa suomalaiset kodit kuluttavat neljänneksen kaikesta käytetystä energiasta.

Tällä viikolla Vaasassa kartoitetaan kuluttajien mielipiteitä kotitalouksien energiansäästöä. Muova on aloittanut tämän vuoden alussa yhdessä kuluttajan käyttäytymistä tutkivan VaasaEMG:n sekä Tukholmalaisen taidetta ja teknologiaa yhdistävän Interactive Instituten kanssa tutkimuksen, jossa ideoidaan kotitalouksien energiankulutuksen vähentämiseen tärkeitä tuotteita ja palveluita.

Designing Smart Energy -projektin eli Desmen tavoitteena on kehittää ratkaisuja, jotka auttavat ihmisiä käyttämään energiaa järkevämmiin. Mukaan on lähtenyt useita yrityksiä, jotka haluavat ymmärtää kuluttajan käyttäytymistä entistä paremmin. Tutkimusprojektin avulla etsitään tuoreita näkökulmia energiansäästöön. Toiveena on, että innovaatioiden joukosta pystytään poimimaan sellaiset, jotka kuluttajat ovat valmiita ottamaan vastaan. Projektin aikana syntyneet ideat aiotaan testata ensi kesänä Vaasan asuntomessuilla, jonka kaupungin aukion suunnittelusta vastaa Muova.

Uusia innovaatioita haetaan myös Muovan toisessa parhaillaan meneillään olevassa tutkimusprojektissa, Desiressä. Projektissa tutkitaan, miten palveluita voidaan innovoida ja kehittää muotoilun menetelmin. Palveluiden muotoilu on vielä suhteellisen uusi juttu Suomessa, eikä sen merkitys ole kaikille tuttu. Käytännössä palvelumuotoilu voi olla käyttöliittymän käytettävyyden suunnittelua tai vaikkapa esteettömyyden parantamista. Tutkimuksessa keskitytään innovaatioprosessin eri vaiheisiin, kuten ideoiden kehittämiseen, jalostamiseen ja arviointiin.

Projektissa analysoidaan jo olemassa olevaa tutkimustietoa ja kartoitetaan, miten yritykset kehittävät palveluitaan. Lisäksi mukaan lähteneille yrityksille suunnitellaan palvelukonsepteja ja havainnollistetaan niitä muotoilun keinoin. Projektin lopuksi arvioidaan yritysten ja asiakkaiden käsityksiä innovaatioprosessin tuloksista.

Tämän vuoden alussa käynnistyi myös Muovan elämyksiä tuottavan ideatehtaan, Creative-labin toiminta, joka jatkaa Luovan Laboratorion jalanjäljissä, tosin kehittynein menetelmin ja uudistunein tiloin.

Yhden workshopin aikana osallistujat kuljetetaan neljän eri vuodenajan läpi. Matka alkaa kevätpuro-tilasta, jossa ajatukset laitetaan liikkeelle ja pohditaan yhdessä, mitä halutaan saavuttaa. Tämän jälkeen siirrytään vihreälle kasteniitylle, upotetaan varpaat ruuhon ja rentoudutaan. Kun ajatukset ovat saaneet vaellella vapaasti, mietteitä lähdetään työstämään pienissä ryhmissä syksyiseen huuremetsään. Taival päättyy lumipolulle, jossa syntyneet ideat arvioidaan ja laitetaan tärkeysjärjestykseen.

Vaikka workshopin luovuutta, osallistumista ja moniaistisuutta tukevat menetelmät ovat vakiintuneet, ohjelma räätälöidään aina tilaajan tarpeiden mukaan. Tähän mennessä järjestettyjen workshopien teemat ovat pyörineet luovuuden, vision ja brandin rakentamisen sekä palveluiden, tuotteiden ja projektien ideoinnin ja kehittämisen ympärillä. Tutkimus- ja kehitysworkshopien lisäksi Creativelabia käytetään Vaasan korkeakoulukonsortion yhteisenä ideahautomona. Myös Vaasan yliopiston markkinoinnin laitoksen konseptisuunnittelun maisteriohjelma tullaan integroimaan Creativelabin toimintaan.

Innovaatio ja luovuus tuntuvat olevan päivän sanoja paitsi Muovassa, myös muualla Suomessa. Asiantuntijat uskovat, että suomalaisen muotoilun tulisi kaasuttaa maailmalle nimenomaan ihmisiäheisillä innovaatioilla. Myös kansainvälisissä tutkimuksissa ja kansallisissa strategioissa innovatiivisuus on nostettu yhdeksi tulevaisuuden haasteista.

Suomalaista muotoilua on kuitenkin kritisoitu innovaatioiden puutteesta, eikä Arabianrannan osaamista ole aina osattu hyödyntää työelämässä. Uutta innovaatioliopistoa ja samalla Suomen yliopistojen suurinta uudistusta ollaankin ajamassa nyt voimalla läpi. Muutosten taustalla on halu parantaa Suomen kansainvälistä kilpailukykyä. Taideteollisen korkeakoulun, Teknillisen korkeakoulun ja Helsingin kauppakorkeakoulun yhdistämisellä tavoitellaan kansainvälisestikin ainutlaatuisista keskusta, jossa muotoilu, teknologia ja ihmistieteet luovat optimaaliset puitteet yliopistojen, yritysten ja tutkimuslaitosten yhteistyölle. Se, mikä tulee olemaan Muovan rooli innovaatioliopiston osana jää nähtäväksi.

Riika Anundi:

”Desme-projekti on ollut mielenkiintoinen, koska energiansäästö on ajankohtainen, tärkeä ja haastava aihe.”

MUOVA

20 VUOTTA MUOTOJA MUOVATEN

Ilmassa on odottavan tunnelman tuntu. Muova täyttää tänä vuonna 20 vuotta, ja pyöreää lukua aiotaan juhlia huippuseminaarilla, joka päivän kääntyessä iltaan muuttuu cocktail-tilaisuudeksi. Paikalle on kutsuttu yhteistyökumppaneita vuosien varrelta sekä entisiä muovalaisia. Tämä satapäinen joukko saapuu Muovaan lokakuun alussa, joten valmistelut ovat jo täydessä vauhdissa. Toivottavasti juhlista tulee onnistuneet!

Tulevien juhlien lisäksi mieli askarruttaa se, kuka astuu Muovan johtajan saappaisiin nyt, kun Satu Lautamäki on elokuun alusta siirtynyt muihin tehtäviin. Muutenkin Muovan tulevaisuus näyttää tällä hetkellä varsin avoimelta. Kun puolestaan katsoo taaksepäin, voisi Muovaa luulla vanhemmaksikin, niin monessa on ehditty olla mukana. Jokainen vuosi on ollut erilainen ja värikkäiden tapahtumien täyttämä.

Paljon on 20 vuoden aikana ehtinyt tapahtua myös suomalaiselle muotoilulle. Teollisen muotoilun asema on parantunut ja samalla muotoilun kansantaloudellinen merkitys kasvanut. Markkinoiden kansainvälistyminen ja kilpailun kiristyminen on kannustanut yrityksiä käyttämään muotoilijoiden osaamista monipuolisemmin hyväkseen. Suomalainen muotoilu on kansainvälistynyt yritysten mukana ja liike-elämän muuttuneet tarpeet ovat pakottaneet myös muotoilijakoulutusta uudistamaan. Digitalisoitumisen myötä muotoilijan työnkuva on rikastunut, mutta tietotekniikka on vaikuttanut myös perinteisen muotoilun parissa tahkoavien ihmisten työskentelytapoihin.

Osittain alan pitkäjänteisen markkinointityön ansiosta muotoilu kiinnostaa nykyisin laajempaa joukkoa ihmisiä, ja muotoilua on alettu tutkia muotoilupiirien ulkopuolellakin. Samalla muotoilu on kuitenkin arkipäiväistynyt ja joidenkin mielestä myös pinnallistunut. Joka tapauksessa tyylien pirstaleisuus näkyy, eikä enää pitkään aikaan ole voinut puhua suomalaisesta muotoilusta yhtenäisenä käsitteenä.

Muotoilun alalla tapahtuneet muutokset ovat aina heijastuneet myös Muovaan. Alussa panostettiin täydennyskoulutukseen ja toiminta suuntautui vahvasti huonekalualalle osittain professuurin ansiosta. Tarkoitus oli totuttaa yritykset muotoilupalveluiden asiakkaisiksi ja sitten vetäytyä pois yksityisten muotoilutoimistojen tieltä. Muotoilun käytön omaksuminen on kuitenkin osoittautunut luultua pitkäaikaisemmaksi prosessiksi.

1990-luvun lopussa Muovassa panostettiin muotoilu- ja konsulttipalveluihin ja heti vuosituhannen alussa kehittämishankkeisiin. Vuodesta 2002 eteenpäin toiminta on fokusoitunut tutkimusprojektien ympärille ja muotoiluprojekteissa painopiste on siirtynyt kuluttajille suunnatuista tuotteista teolliseen muotoiluun. Jatkossa erikoistuminen tulee ehkä entistäkin tärkeämmäksi. Koska muotoilun ala on sirpaloitunut, ei näillä resursseilla välttämättä enää kannata tarjota kaikkea kaikille.

Muovan toiminnalle on ollut ominaista jatkuva kehitys. Vuosien aikana Muova on onnistunut luomaan nahkansa kerta kerran jälkeen. Koska Muova on aina ollut yhtä kuin siellä työskentelevät ihmiset, on sen luonne muuttunut heidän mukana. Vaikka välillä organisaation koko on koettu haasteelliseksi, on pienuus tuonut mukanaan myös etuja. Muova on pystynyt aistimaan ja reagoimaan kentällä tapahtuneisiin muutoksiin nopeasti. Ja kun töitä tehdään tiiviillä porukalla, syntyy välitön ja lämmin tunnelma, joka välittyy myös ulospäin. Juuri inhimillisyydessä saattaaakin piillä Muovan ainutlaatuisuuden salaisuus. Näinä epävarmuuden aikoina se on myös ominaisuus, jota kannattaa vaalia ylppeydellä, toi tulevaisuus eteen sitten mitä tahansa.

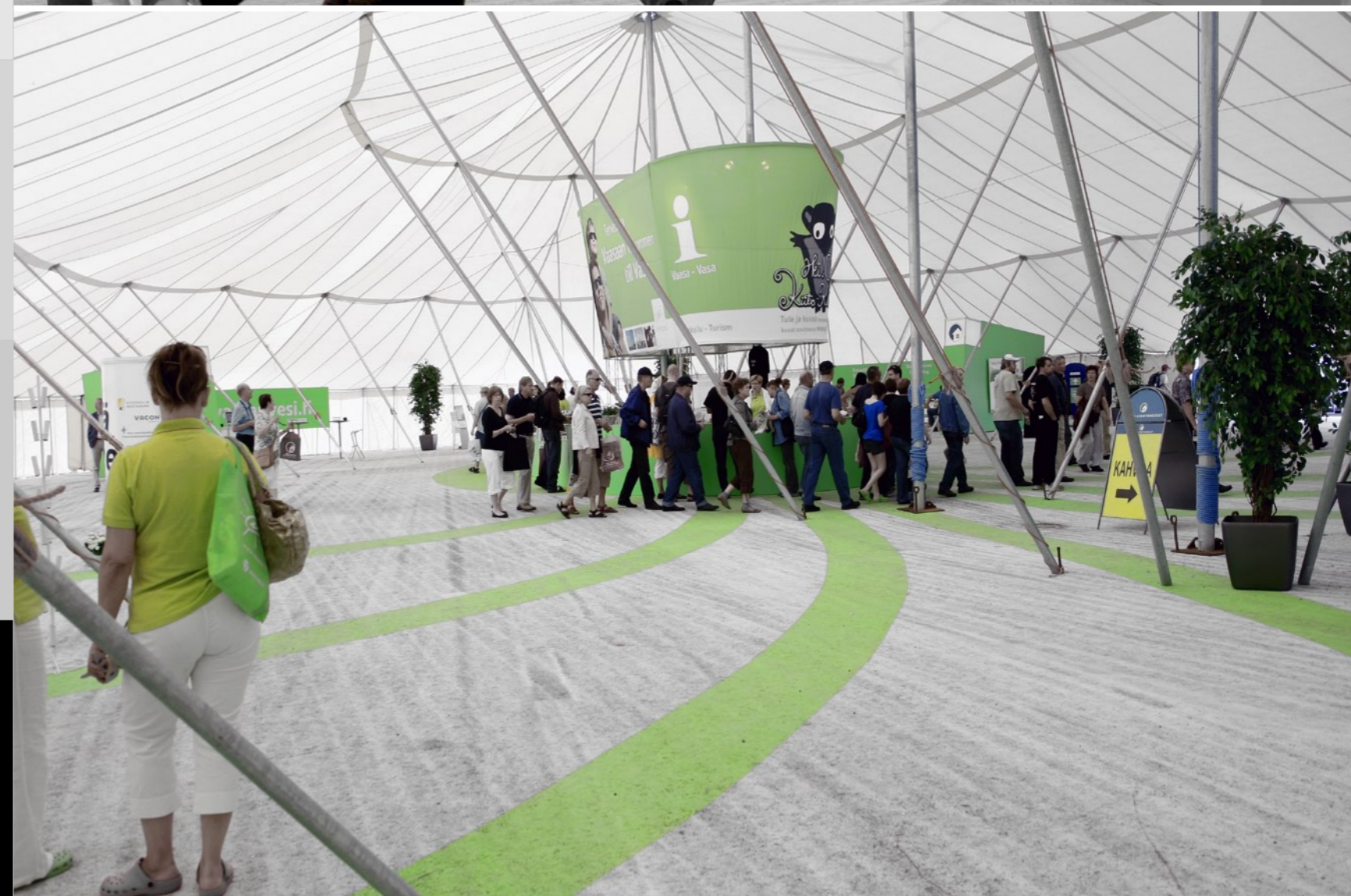
Ihmisten Muova, nyt ja aina.

VAASA PLAZA

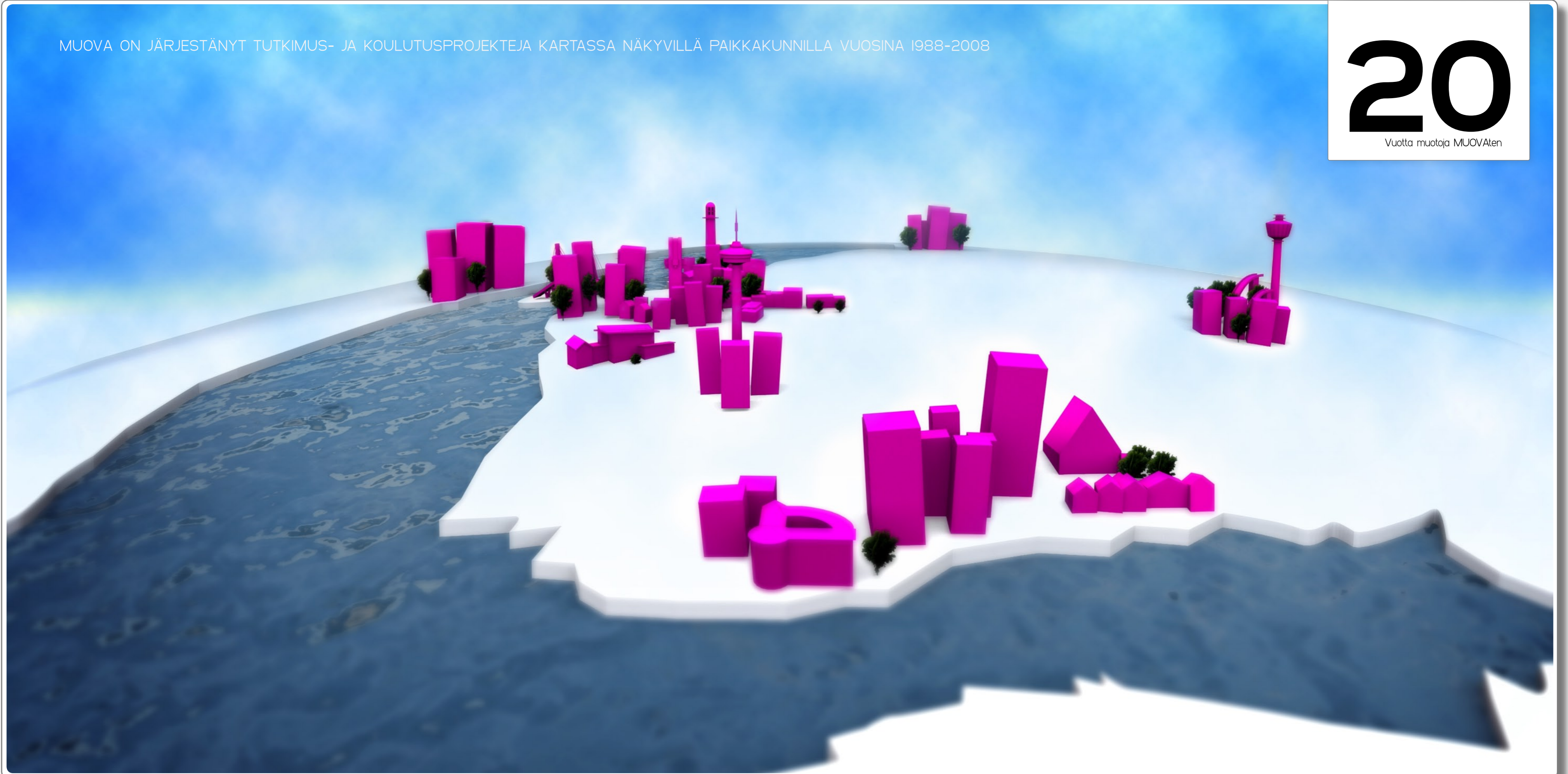
08

Tiistai 8. syyskuuta

MUOVA ON JÄRJESTÄNYT TUTKIMUS- JA KOULUTUSPROJEKTEJA KARTASSA NÄKYVILLÄ PAIKKAKUNNILLA VUOSINA 1988-2008

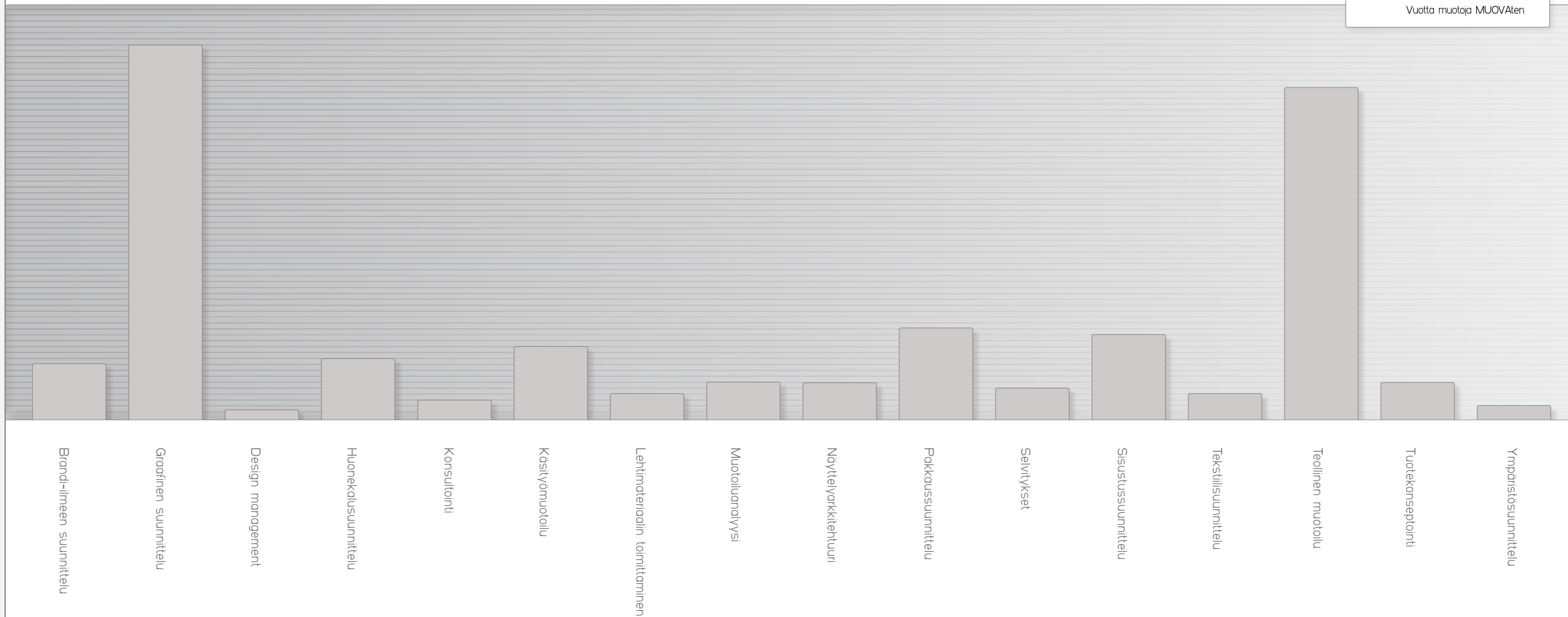
20
Vuotta muotoja MUOVAten

Kooste Muovan muotoiluprojekteista vuosilta 1988-2008

20

Vuotta muotoja MUOVAten

Muovan historiikin lähteinä on käytetty vuosikertomuksia ja raportteja sekä sanomalehtien Muovasta kertovia artikkeleita. Suomalaisen muotoilun historia pohjautuu erityisesti Muoto- sekä Arttu!-lehtien artikkeleihin. Myös suomalaisesta muotoilusta kertovaa kirjallisuutta on luettu pohjatyötä tehdessä.